

مرداد ۱۴۰۱
مسلسل: ۱۸۳۲۴

**مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی
(تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸:
۲. استان لرستان (ویرایش نخست)**

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۸۳۲۴

کد موضوعی: ۲۲۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی (تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸: ۲. استان لرستان (ویرایش نخست)

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه اقتصاد منطقه‌ای و بین‌الملل)

تهیه و تدوین: زهرا ذاکری

همکاران: مجتبی اسفندیاری، نگار اکبری

ناظران علمی: فرشاد مؤمنی، حسین غلامرضانژاد، علی اصغر بانویی، موسی شهبازی،

سیدمحسن علوی‌منش، مهدی رزم‌آهنگ، سیدعلی روحانی

اظهار نظر کنندگان: حمید فصیحی، سیدمحمدامین اخوت علویان، عاطفه جلالی موسوی

ویراستار ادبی: مهدیه قمچیلی

واژه‌های کلیدی:

۱. توسعه

۲. توسعه منطقه‌ای

۳. طرح‌های تملك دارایی‌های سرمایه‌ای

۴. استان لرستان

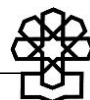

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۵/۱۳

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده.....
۵	مقدمه.....
۶	۱. مفاهیم، پایه‌های آماری، روش و محدودیت‌های مطالعه.....
۶	۱-۱. مفاهیم.....
۷	۱-۲. پایه‌های آماری.....
۹	۱-۳. روش مطالعه.....
۱۲	۱-۴. محدودیت‌های مطالعه.....
۱۳	۲. طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان در سال ۱۳۹۸.....
۱۴	۲-۱. بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان.....
۱۴	۲-۱-۱. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان برحسب امور.....
۱۷	۲-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان برحسب فصل.....
۲۱	۲-۱-۳. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان برحسب برنامه.....
۲۴	۲-۲. بررسی جغرافیایی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان در سطح شهرستان‌های استان.....
۳۰	۲-۳. ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان.....
۳۳	۲-۴. ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان برحسب اعتبار پروژه.....
۳۷	جمع‌بندی و پیشنهادات.....
۴۱	پیوست‌ها.....
۴۱	پیوست ۱.....
۴۳	پیوست ۲.....
۴۷	منابع و مآخذ.....

مجموعه مطالعات بررسی طرح‌های عمرانی
(تملك دارایی‌های سرمایه‌ای) استان‌ها در سال ۱۳۹۸:
۲. استان لرستان (ویرایش نخست)

چکیده

تصویب طرح‌های آمایش استانی در اسفندماه سال ۱۳۹۹ و تأکید بر ضرورت پایبندی استان‌ها به اجرای آن، این سؤال را پررنگ ساخته است که چه میزان طرح‌ها و پروژه‌های انجام شده یا در حال اجرا از محل اعتبارات بودجه‌ای و غیربودجه‌ای در استان‌ها، در راستای پیشنهادها و اهداف تعیین شده توسط طرح‌های آمایش استانی بوده است؟ از آنجاکه پروژه‌های جاری در بودجه‌های عمرانی استان‌ها قبل از تدوین اسناد آمایش تعریف شده‌اند، می‌توان گفت اسناد آمایش حداقل تا سال ۱۴۰۰ نقشی در ایجاد پروژه‌های عمرانی جاری استان‌ها نداشته‌اند.

اما پاسخ به این سؤال که آیا اساساً ساختار فعلی نظام بودجه‌ریزی امکان برقراری ارتباط معنادار با نظام تدبیر و برنامه‌ریزی فضایی کشور را دارد یا خیر، می‌تواند در راستای تخصیص بهینه منابع مالی کشور مؤثر باشد. به عبارت دیگر در صورتی که بتوان با عنایت به دستاوردهای اسناد آمایش استانی و ملی، اولویت‌بندی مشخصی برای توسعه هر استان ارائه و در نهایت تخصیص اعتبارات را بر اولویت‌های مذکور معطوف کرد، احتمال تحقق اهداف توسعه‌ای پیش‌بینی شده برای هر استان بیشتر خواهد بود.

به این ترتیب در مطالعه حاضر به عنوان گام نخست، شفافیت طرح‌های عمرانی استان مورد توجه قرار گرفته است؛ شفافیتی که تاکنون در خصوص پروژه‌های عمرانی استان‌ها تا بدین حد صورت نگرفته و از سوی دیگر می‌تواند بستر مناسبی برای مقابله با مفاسد احتمالی در این زمینه باشد.

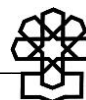
به نظر می‌رسد واکاوی دقیق طرح‌های عمرانی استان‌ها از منظر «موضوعی»، «جغرافیایی»، «طول عمر»، «درصد تخصیص» و «اندازه» در سطح استان و شهرستان‌های مربوطه می‌تواند تصویر قابل‌اتکایی از وضع موجود ارائه دهد و در نهایت امکان پاسخ به سؤال فوق را از طریق انجام مطالعات تکمیلی فراهم کند.

از سوی دیگر مسئله طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها از آن جهت اهمیت دارد که طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول دستاورد قابل‌اتکا به‌رغم صرف زمان و منابع فراوان، به یکی از معضلات جدی طرح‌های عمرانی کشور مبدل شده است. به عبارت دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک استان به این معناست که بخشی از برنامه‌های عمران و توسعه استان بر موضوع‌هایی متمرکز است که سال‌ها پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌شود و بخش چشمگیری از منابع عمرانی استان، بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان، صرف پروژه‌هایی می‌شود که مدت‌ها پیش، برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند.

در ادامه مهم‌ترین دستاوردهای مطالعه حاضر در خصوص طرح‌های عمرانی استان لرستان در سال

۱۳۹۸ ارائه شده است:

- استان لرستان در سال ۱۳۹۸، تعداد ۲۱۵۹ پروژه عمرانی ذیل ۱۰ امور، ۳۲ فصل، ۷۸ برنامه و ۴۷۳ طرح داشته که قدیمی‌ترین این پروژه‌ها از سال ۱۳۶۷ آغاز شده است.
- مجموع اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های مذکور در حدود ۵۴ هزار میلیارد ریال است.
- در مجموع، ۵۸/۴ درصد اعتبارات یادشده (بالغ بر ۳۱.۵ هزار میلیارد ریال) برای اجرای این پروژه‌ها تخصیص داده شده است.
- متوسط عمر پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان معادل سه سال بوده است.
- «امور اقتصادی» با ۳۱/۵ درصد سهم و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» با ۲۲ درصد سهم، بیشترین سهم را از تعداد پروژه‌های استان به خود تخصیص داده‌اند.
- «امور اقتصادی» از منظر اعتبارات تخصیص یافته نیز با اختلاف شدیدتری نسبت به سایر امور در رتبه نخست قرار دارد. در این زمینه سهم «امور اقتصادی» از کل اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان بالغ بر ۶۱ درصد است. همچنین «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» با سهم ۲۱/۶ درصدی از اعتبارات تخصیص یافته، در رتبه دوم قرار گرفته است.
- سه فصل «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری»، «کشاورزی و منابع طبیعی» و «منابع آب» به ترتیب با ۱۴/۶، ۱۲/۸ و ۹/۷ درصد سهم، بیشترین سهم را از تعداد پروژه‌های استان به خود اختصاص داده‌اند.
- فصل «منابع آب» با ۴۵ درصد سهم، بیشترین سهم را نسبت به سایر فصول، از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان به خود اختصاص داده است. از این منظر، فصول «آب و فاضلاب» و «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری» به ترتیب با ۱۲ و ۹/۶ درصد سهم، در رتبه‌های دوم و سوم قرار گرفته‌اند.
- سه برنامه «تأمین آب (فصل منابع آب- امور اقتصادی)»، «توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای (فصل حمل‌ونقل- امور اقتصادی)» و «ارائه خدمات آب شهری و روستایی (فصل آب و فاضلاب- امور مسکن، عمران شهری و روستایی)»، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها را داشته‌اند.
- سه برنامه «تأمین آب (فصل منابع آب- امور اقتصادی)»، «عرضه آب (فصل منابع آب- امور اقتصادی)» و «توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب (فصل آب و فاضلاب- امور مسکن، عمران شهری و روستایی)» بیشترین سهم از اعتبارات تخصیص یافته به خود اختصاص داده‌اند.
- ۶۹ برنامه عمرانی استان لرستان به‌رغم دربرگرفتن ۱۴۰۱ پروژه از مجموع ۲۱۵۹ پروژه عمرانی استان (معادل ۶۵ درصد کل پروژه‌ها)، فقط ۲۴ درصد از کل اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان، سهم داشته‌اند.
- ۵۱ برنامه از ۶۹ برنامه یادشده، هریک سهمی بسیار ناچیز و کمتر از ۰/۵ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان را جذب کرده‌اند.
- شهرستان «خرم‌آباد» به‌عنوان مرکز استان، ضمن برخورداری از سهم ۱۶ درصدی از تعداد پروژه‌های استان، حدود ۲۶ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان را جذب کرده و به‌این ترتیب، عدم تعادل نسبی میان مرکز استان با سایر شهرستان‌ها ایجاد شده است.

• ۲۸/۴ درصد پروژه‌های عمرانی استان لرستان، در زمره پروژه‌های «بسیار کوچک» قرار می‌گیرند. ۳۹/۴ درصد پروژه‌ها «کوچک» و ۲۳/۴ درصد آنها «متوسط» است و در نهایت، پروژه‌های «بزرگ» و «بسیار بزرگ» به ترتیب ۷/۹ و ۰/۹ درصد از کل پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند.

در مطالعه حاضر به منظور طبقه‌بندی پروژه‌های عمرانی جاری در استان لرستان از دو ماتریس «عمر - درصد تخصیص» و «اندازه - اولویت» بهره گرفته و در نهایت مبتنی بر دو ماتریس مذکور اولویت‌بندی مشخصی به منظور مواجهه با پروژه‌های مذکور ارائه شده است. در خصوص ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان از طبقه‌بندی زیر بهره گرفته شده است:

- **طبقه یک:** پروژه‌های با طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)،
 - **طبقه دو:** پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)،
 - **طبقه سه:** پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)،
 - **طبقه چهار:** پروژه‌های با طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)،
 - **طبقه پنج:** پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد).
- بر اساس طبقه‌بندی فوق ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان تشکیل و نحوه برخورد با هریک از مناطق ماتریس عمر - تخصیص با اولویت‌بندی پنج‌گانه زیر تبیین شده است:

الف) اولویت ۱: طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)

- ویژگی: چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نیست.

- پیشنهاد نحوه برخورد:

- نظارت و بررسی دقیق پروژه،
- آسیب‌شناسی علل تأخیر،
- تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح، واگذاری یا ادامه پروژه.

ب) اولویت ۲: طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)

- ویژگی: به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست.

- پیشنهاد نحوه برخورد:

- نظارت و بررسی دقیق پروژه،
- آسیب‌شناسی علل تأخیر،
- اتمام یا اصلاح پروژه.

ج) اولویت ۳: طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)

- ویژگی: از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند و به اتمام رسیدن آنها در افق کوتاه‌مدت محتمل است.
- پیشنهاد نحوه برخورد:
- تخصیص اعتبار باقی‌مانده و اتمام پروژه.

د) اولویت ۴: طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)

- ویژگی: شرایط بینابینی نسبت به دو اولویت نخست دارند، اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
- پیشنهاد نحوه برخورد:
- نظارت و بررسی دقیق پروژه،
- آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر،
- تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح، واگذاری یا ادامه پروژه.

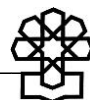
ه) اولویت ۵: طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)

- ویژگی: هنوز انحراف جدی در خصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.
- پیشنهاد نحوه برخورد:
- نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی.

اگرچه بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر قرار می‌گیرند، اما با توجه به تخصیص کم و گاه طول عمر بالای طرح‌های مستمر (نظیر تعمیر و نگهداری)، به نظر می‌رسد واکاوی دقیق همه پروژه‌های عمرانی اعم از مستمر و غیرمستمر و انتخاب نحوه صحیح مواجهه با آنها از ضرورت بالایی برخوردار است.

در ادامه مهم‌ترین نکات حاصل از اولویت‌بندی پروژه‌های عمرانی جاری در استان لرستان براساس متدولوژی فوق‌الذکر ارائه می‌شود:

- از میان چهار پروژه‌ای که براساس ماتریس عمر- درصد تخصیص، در اولویت اول تعیین تکلیف قرار گرفته‌اند، یک پروژه در زمره پروژه‌های «بزرگ» و سه پروژه در گروه پروژه‌های «بسیار بزرگ» قرار دارند.
- پروژه‌های اولویت دوم، عمدتاً در گروه پروژه‌های «متوسط» قرار دارند.
- پروژه‌های اولویت سوم، عمدتاً «کوچک» و «متوسط» هستند.
- بیش از ۸۶ درصد از پروژه‌های اولویت ۴ که انتقال آنها به اولویت ۱ طی سال‌های آتی محتمل است، در زمره پروژه‌های «متوسط» و «بزرگ» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی‌شده برای هر یک از آنها بین ۱ تا ۵۰ میلیارد تومان است.

• ۷۳ درصد از پروژه‌های اولویت ۵ که مجموعاً ۸۸ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان را دربرمی‌گیرند، «بسیار کوچک» یا «کوچک» هستند.

با توجه به آنکه پروژه‌هایی که عمر آنها کمتر از ۱۰ سال است، برحسب درصد تخصیص اعتبار، در اولویت سوم و پنجم جای گرفته‌اند، می‌توان گفت بخش عمده پروژه‌های عمرانی استان که طی یک دهه اخیر بارگذاری شده‌اند، از نظر شاخص اندازه، کوچک یا بسیار کوچک هستند و برای آنها اعتباری کمتر از ۱ میلیارد تومان در نظر گرفته شده است.

شایان ذکر است همه مطالب و تحلیل‌های ارائه شده در گزارش حاضر به دلیل عدم ارائه گزارش‌های عملکرد و پیشرفت فیزیکی پروژه‌های عمرانی ازسوی سازمان برنامه و بودجه کشور، براساس تخصیص ریالی ارائه شده‌اند.

مقدمه

پیوند میان برنامه‌ریزی فضایی کلان با طرح‌ها و پروژه‌های عملیاتی و متعاقب آن امکان‌سنجی، برآورد و تأمین اعتبارات آنها، همواره از عمده چالش‌های کشور بوده است. ازطرفی طرح آمایش سرزمین به‌عنوان داعیه‌دار برنامه‌ریزی فضایی کشور همواره در مرحله تهیه و تصویب جامانده و به جرئت می‌توان گفت طرح‌های آمایش سرزمین تهیه شده (اقدام‌های ناقص انجام شده در سال‌های برنامه سوم توسعه به بعد)، هیچ‌گاه نتوانستند آن‌طور که انتظار می‌رفت اجرایی شوند یا در طرح‌ها و پروژه‌های اجرایی کشور به‌عنوان سند فرادست تأثیرگذار باشند.

در سال‌های اخیر تهیه و تصویب طرح‌های آمایش استانی و تأکید بر ضرورت پایبندی استان‌ها به اجرای آن، این سؤال را پررنگ ساخته که چه میزان طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی جاری کشور، در راستای پیشنهادهای و اهداف تعیین شده توسط طرح‌های آمایش استانی بوده است؟ آیا اساساً ساختار فعلی نظام بودجه‌ریزی امکان برقراری ارتباط معنادار با نظام تدبیر و برنامه‌ریزی فضایی کشور را دارد یا خیر؟ برای پاسخ به این سؤال نیاز است قوانین بودجه و طرح‌های آمایش به تفکیک هر استان و با دقت کامل مورد بحث و بررسی قرار گیرد تا بتوان میزان ارتباط این دو را ارزیابی کرد. با فرض این موضوع که قانون بودجه باید با منطق مشخص و قابل دفاع، تخصیص بودجه را انجام دهد؛ به نظر می‌رسد میزان اعتبارات توزیع شده و تخصیص یافته به استان‌ها (فارغ از نگاه صرف به جدول ۱۰ ماده‌واحد قانون بودجه) باید با نیاز، عملکرد و شرایط استان همچنین با رویکرد و هدف قانون، ارتباط معناداری برقرار کند.^۱ ازسوی دیگر، موضوع شفافیت میزان اعتبارات تخصیص یافته به استان‌ها اگرچه به احتمال زیاد باید به تفصیل در دستگاه‌های اجرایی مربوطه یا دفاتر موضوعی سازمان برنامه و بودجه کشور یا سازمان‌های استانی آن وجود داشته باشد، اما در قوانین بودجه‌ای که در اختیار جامعه مخاطب قرار می‌گیرد، قابل ردیابی نیست.^۲ این نارسایی در قوانین بودجه، می‌تواند از دو عامل ناشی شود:

۱. این ارتباط باید از ذهن و رابطه تصمیم‌گیران به دور بوده و قابل تشخیص، تبیین و درک برای جامعه کارشناسی و بهره‌بردار باشد.
۲. از یک جنبه می‌توان متصور شد که دولت و به تبع آن سازمان برنامه و بودجه کشور (به‌عنوان تدوین‌کننده لایحه و مجری قوانین بودجه که اختیار تام در نحوه ارائه این قوانین را براساس قانون اساسی داراست) به این نوع تفکیک در قوانین بودجه قائل نیست و آن را جزء وظایف خود تلقی می‌کند.

- اطلاعات در قانون بودجه قابل تشخیص بوده و فقط از نظر ارائه شکلی در جداول، تفکیک استانی آن موجود نیست.

- اعتبارات از هردو لحاظ ماهوی و شکلی، قابلیت شناسایی استانی را ندارند.

همان‌طور که پیش‌تر اشاره شد، بی‌تردید کشف و برقراری ارتباطات منطقی بودجه سالیانه با برنامه‌های توسعه کشور، هم از بابت ماهیت بودجه‌ریزی و هم از جنبه شفافیت، چالشی اساسی است.

فرایند شفاف‌سازی منابع تخصیص‌یافته را می‌توان با توجه به اطلاعات در دسترس قوانین بودجه و با تحلیل توزیع استانی اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای آغاز کرد. شایان توجه است کشف رابطه معنادار میان عوامل برنامه‌ریزی فضایی (مشخصاً طرح‌های آمایشی) و اجزای بودجه (به‌ویژه طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی) در سطح استان‌ها، نیازمند مطالعات جداگانه است که در آینده در دستور کار قرار خواهد گرفت.

با این مقدمه، برای شفاف‌سازی ساختار طرح‌های عمرانی استانی در مطالعه حاضر، ابتدا پایه‌های آماری و روش مطالعه تبیین شده و در ادامه تملک‌داری‌های سرمایه‌ای استان از منظر «موضوعی»، «جغرافیایی»، «طول عمر»، «درصد تخصیص» و «اندازه»، مورد واکاوی قرار گرفته و در نهایت جمع‌بندی گزارش ارائه شده است.

۱. مفاهیم، پایه‌های آماری، روش و محدودیت‌های مطالعه

در این قسمت از مطالعه به تبیین مفاهیم اساسی پیرامون طرح‌های تملک‌داری‌های سرمایه‌ای پرداخته و سپس، پایه‌های آماری و روش مطالعه تبیین می‌شود.

۱-۱. مفاهیم^۱

طبق بند «۱۰» ماده (۱) قانون برنامه و بودجه،^۲ «طرح‌های تملک‌داری‌های سرمایه‌ای» به مجموعه عملیات و خدمات مشخصی اطلاق می‌شود که براساس مطالعات توجیهی فنی، اقتصادی، اجتماعی توسط دستگاه اجرایی، طی مدت معین و با اعتبار معین برای تحقق بخشیدن به هدف‌های برنامه عمرانی پنج‌ساله به‌صورت سرمایه‌گذاری ثابت یا مطالعه برای ایجاد داری‌های سرمایه‌ای، اجرا شده و منابع مورد نیاز آن از محل اعتبارات مربوط به تملک‌داری‌های سرمایه‌ای تأمین می‌شود.

طرح‌های تملک‌داری‌های سرمایه‌ای از ابعاد مختلف قابل طبقه‌بندی‌اند به‌طوری‌که از بعد مقیاس، به دو دسته «طرح‌های ملی» و «طرح‌های ملی استانی شده (طرح استانی ویژه سابق)»، از بعد ماهیت، به دو گروه «مستمر» و «غیرمستمر» و از بعد نوع طرح، به انواع «احداث»، «توسعه»، «مرمت» و غیره تقسیم می‌شوند.

- **طرح‌های ملی**، جنبه استراتژیک دارند و از لحاظ سرمایه‌گذاری، بزرگ و از نظر تکنولوژی پیچیده‌اند و آثار مترتب بر اجرای آنها از یک منطقه فراتر می‌رود.

- **طرح‌های ملی استانی شده**، مجموعه‌ای از طرح‌های ملی هستند که در پیوست ۱ قانون بودجه به‌صورت استانی مشخص شده‌اند.

۱. مطالب این بخش از گزارش مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری باعنوان «آسیب‌شناسی امور ناظر بر طرح‌های تملک‌داری‌های سرمایه‌ای و ارائه راهبردهای ساماندهی»، ۱۴۰۰ اخذ شده است.

۲. قانون برنامه و بودجه مصوب سال ۱۳۵۱.

- طرح‌های مستمر و غیرمستمر، طرح‌های پیوست ۱ قانون بودجه از بعد دارا بودن سال شروع و خاتمه به دو بخش تقسیم می‌شوند: طرح‌های غیرمستمر (دارای سال شروع و خاتمه) و طرح‌های مستمر (فقط دارای سال شروع) که بیشتر ماهیت تعمیر و نگهداری و تأمین تجهیزات دارند (فصیحی، ۱۴۰۰).

طبقه‌بندی طرح‌های عمرانی در پیوست ۱ قانون بودجه، بدین ترتیب است که هر طرح در ذیل یک برنامه و هر برنامه در ذیل یک فصل و هر فصل ذیل یکی از امور دهگانه جای می‌گیرد. اطلاعات تکمیلی هر طرح شامل تعداد پروژه، شرح عملیات، میزان پیشرفت فیزیکی و ریالی و سایر اطلاعات مالی و نظارتی در موافقتنامه‌ای که به نام هر طرح پیش‌بینی شده ارائه می‌شود. موافقتنامه عقدی است حقوقی- فنی و مالی که دستگاه اجرایی تعهد می‌کند از یک طرف شرح عملیات مندرج در آن را رعایت کند و از طرف دیگر سازمان برنامه و بودجه به موازات پیشرفت فیزیکی عملیات، اعتبارات مصوب را براساس تخصیص اعتبار در اختیار دستگاه اجرایی قرار دهد.

- موافقتنامه طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از تعدادی فرم و ضمیمه تشکیل می‌شود به طوری که در فرم (۱) به خلاصه طرح، در فرم (۲) به گزارش توجیهی طرح، در فرم (۳) به منابع تأمین اعتبار هر پروژه ذیل طرح، در فرم (۴) به اعتبارات برحسب فصول سرمایه‌گذاری، در فرم (۵) به خلاصه پروژه‌ها و در فرم ضمیمه (۲) به میزان نوع سرمایه‌گذاری در طرح‌ها به تفکیک تأمین منابع (عمومی و داخلی) شرکت‌های دولتی و مؤسسه‌های انتفاعی وابسته به دولت اشاره می‌شود.

طبق دستورالعمل اجرایی ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴، کارگروه استانی ماده (۲۳)، وظیفه بررسی طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای در سطح استان را برعهده دارد و تصویب نهایی آن به‌عهده شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان است.

کمیسیون و کارگروه استانی برای عمل به ماده (۲۳) قانون مذکور ایجاد شده است. طبق بند «الف» این ماده، عناوین، اهداف کمی و اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جدید با رعایت مواد (۲۲) و (۲۳) قانون برنامه و بودجه مصوب سال ۱۳۵۱ و رعایت قانون نحوه اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی براساس گزارش توجیهی فنی (حجم کار و زمانبندی اجرا)، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی و رعایت پدافند غیرعامل از سوی مشاور و دستگاه اجرایی پس از تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، برای یک‌بار و به قیمت ثابت سالی که طرح‌های مورد نظر برای اولین بار در لایحه بودجه سالیانه منظور می‌شود به تفکیک سال‌های برنامه‌های توسعه و سال‌های بعد به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد (فصیحی، ۱۴۰۰).

۱-۲. پایه‌های آماری

براساس اطلاعات ارائه‌شده «معاونت امور استان‌ها و مناطق سازمان برنامه و بودجه کشور»، به‌طور کلی تأمین اعتبارات طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی در سطح استان‌ها می‌تواند از محل منابع بودجه‌ای و غیربودجه‌ای تأمین شود.^۱ همان‌طور که بیان شد در بودجه‌های سنواتی منابع و مصارف به دو بخش ملی و استانی تقسیم می‌شود که منظور از مصارف استانی، اعتبارات تحت مدیریت شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌هاست که در جدول ۱۰ ماده‌واحد قانون

۱. برای مطالعه بیشتر مراجعه شود به پیوست ۱.

بودجه لحاظ می‌شود. فارغ از ابهام‌های مختلف در بودجه و نحوه عملکرد آن، یکی از ابهام‌های اصلی بودجه را می‌توان نحوه توزیع اعتبار هر یک از استان‌ها دانست، زیرا اعتبارات توزیعی استان‌ها به جدول ۱۰ ماده‌واحد محدود نمی‌شود؛ به عبارت دیگر با فرض اینکه همه مصارف در یک مکان به وقوع می‌پیوندد که در محدوده یکی از استان‌ها واقع شده، پس همه مصارف می‌توانند تقسیم‌بندی استانی داشته باشند؛ اما برخی مصارف که ماهیت ملی پیدا می‌کنند باید از بقیه اعتبارات مجزا باشند. نحوه تمایز مصارف برخی دستگاه‌های اجرایی دارای ماهیت ملی را می‌توان این‌گونه برشمرد:

- دستگاه‌های اجرایی و فعالیت‌های مرتبط با آنها که حکم سیاستگذاری یا نظارت عالی را برای کشور دارند و شمول اثر این فعالیت‌ها مربوط به حوزه‌های فعالیت خارجی یا عمومی کل کشور است (مانند مرکز سه قوه و برخی وزارتخانه‌ها یا نهادها)،

- دستگاه اجرایی و فعالیت‌های مرتبط آن، حکم راهبری اجرایی یا سیاستگذاری بخشی را داراست و به‌عنوان دستگاه اصلی وظیفه هماهنگی دستگاه‌های استانی تابعه را دارد (مانند بخش ملی وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها)،

- ارگان‌های نظامی (و نه انتظامی) و امنیتی،

- دستگاه‌هایی که فقط یک مجموعه مرکزی و ملی دارند و تفکیک عملیات استانی آنها نیازمند پایگاه داده خاص و طبقه‌بندی شده است که در وضعیت کنونی این تمایز امکان‌پذیر نیست (مانند اعتبارات مربوط به برخی صندوق‌های بیمه)، در یک نتیجه کلی می‌توان ادعا کرد که اعتبارات مندرج در قانون بودجه سالیانه به‌جز در چهار مورد فوق‌الذکر، حتی اگر قابل تفویض به استان‌ها نباشد، می‌تواند قابل تقسیم به استان‌ها باشد. همچنین می‌توان گفت ارائه یک بررسی کامل در این زمینه به دلیل کمبود اطلاعات، عدم دسترسی آسان به اطلاعات موجود و طبقه‌بندی شدن برخی اطلاعات، امکان‌پذیر نیست. اما می‌توان بررسی داده‌های مندرج در قوانین بودجه را به‌عنوان گام نخست تلقی کرد.^۱ اصول مهم و حائز اهمیت در تفکیک استانی طرح‌ها به پنج دسته زیر تقسیم می‌شود:^۲

- برخی طرح‌ها با اعتبار ملی مربوط به دستگاه‌های ملی و در راستای وظایف حاکمیتی دستگاه‌ها اجرایی می‌شوند که مشخصه تفکیک استان ندارند.

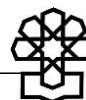
- برخی دیگر از طرح‌های با اعتبار ملی میان همه استان‌ها (یا بسیاری از استان‌ها) مشترک بوده و در سطح طرح که در قانون ذکر می‌شود امکان تفکیک نداشته و به احتمال زیاد در سطح پروژه قابلیت تفکیک دارند که به دلیل عدم دسترسی به این سطح از اطلاعات، در این مطالعه امکان محاسبه اعتبار آن وجود ندارد.^۳

- دسته سوم شامل طرح‌هایی با اعتبار ملی است که بین چند استان مشخص تعریف شده‌اند. این طرح‌ها هر چند قابلیت تشخیص استان‌های برخوردار از آن طرح‌ها را دارند اما به دلیل مشخص نبودن سهم هر استان از اعتبارات آن طرح، امکان محاسبه سهم اعتباری هر استان وجود ندارد.

۱. هرچند در این راه نیز، عدم دسترسی به داده‌های دارای فرمت قابل ویرایش، مشکل اصلی محسوب شده و تحلیل را زمانبر کرده و در برخی موارد، باعث بروز خطاهایی می‌شود.

۲. اعتبارات استانی جدول ۱۰ ماده‌واحد قوانین بودجه را نیز می‌توان به این پنج دسته افزود. اما از آنجاکه نحوه توزیع این اعتبارات و پروژه‌های آن مشخص نیست؛ لذا این موضوع محل بحث نخواهد بود.

۳. در پوست ۱ بودجه، به این ردیف‌ها؛ ردیف‌های گلوبال اطلاق می‌شود.

- طرح‌هایی با اعتبار ملی که براساس نام طرح قابلیت تفکیک استانی را دارا بوده و مکان اجرای طرح کاملاً مشهود و ویژه یک استان است. این طرح‌ها در سال‌های بررسی شده، همواره بیش از نیمی از طرح‌های ملی مندرج در پیوست ۱ را شامل شده‌اند.

- طرح‌هایی با اعتبار ملی که مبادله موافقتنامه آن در استان انجام می‌شود و با عنوان طرح‌های استانی ویژه قلمداد می‌شود. این طرح‌ها به‌طور کامل قابلیت تفکیک استانی دارند. تا پیش از سال ۱۳۹۷، این‌گونه طرح‌ها در قالب جدولی مستقل در پیوست ۱ قانون بودجه درج می‌شد، اما پس از این سال جدول مذکور حذف و طرح‌های استانی ویژه به‌صورت ستاره‌دار به همراه سایر طرح‌ها در پیوست ۱ قانون بودجه درج می‌شود.^۱

از آنجاکه بررسی اعتبارات هزینه‌ای مؤکداً فارغ از نگاه صرف به جدول ۱۰ ماده‌واحد قوانین بودجه از نظر ماهوی و شکلی قابلیت تفکیک استانی ندارد^۲ لذا گزارش حاضر مبتنی بر داده‌های پایگاه اطلاعاتی «سامانه نظارت ۴»^۳ سازمان برنامه و بودجه، اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته به استان‌ها از محل اعتبارات بودجه‌ای و غیربودجه‌ای را بررسی کرده است.

۳-۱. روش مطالعه

گزارش حاضر با روش تحلیلی- توصیفی انجام شده است. به‌عبارت‌دیگر تلاش شده وضعیت موجود پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان بررسی و به توصیف منظم و نظام‌مند وضعیت فعلی پرداخته شود. به این منظور طبقه‌بندی و توصیف طرح‌ها و پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در هر استان به‌شرح زیر انجام شده است:

نمودار ۱. فرایند بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان

مأخذ: مطالعات تحقیق.

۱. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، این طرح‌ها در پیوستی جداگانه با عنوان اطلاعات تکمیلی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ گنجانده شده است.
۲. جهت بررسی این موارد باید اطلاعات لازم از سازمان برنامه و بودجه کشور استعلام و مطالبه شود که به‌دلیل ماهیت اطلاعات و گزارش، امری ناشدنی جلوه می‌کند.
۳. سامانه مذکور، همه پروژه‌های عمرانی استان‌ها که برای آنها موافقتنامه مبادله شده است را براساس همه اعتبارات تخصیص‌یافته اعم از بودجه‌ای و غیربودجه‌ای ارائه می‌کند.

در خصوص ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان از طبقه‌بندی زیر بهره گرفته شده است:

نمودار ۲. طبقه‌بندی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای هر استان

مأخذ: همان.

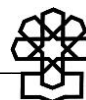
بر اساس طبقه‌بندی فوق، ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان به شکل زیر ارائه شده است:

جدول ۱. ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (تعداد پروژه)

۲۰ سال و بیشتر	بین ۱۵ تا ۲۰ سال	بین ۱۰ تا ۱۵ سال	بین ۵ تا ۱۰ سال	کمتر از ۵ سال	عمر پروژه
					درصد تخصیص اعتبار
					کمتر از ۲۰ درصد
					بین ۲۰ تا ۴۰ درصد
					بین ۴۰ تا ۶۰ درصد
					بین ۶۰ تا ۸۰ درصد
					۸۰ درصد و بیشتر

مأخذ: مطالعات تحقیق.

نحوه برخورد با هریک از مناطق ماتریس عمر - تخصیص فوق در جدول زیر تبیین شده است:

جدول ۲. اولویت‌بندی پروژه‌های موجود در ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان و ارائه پیشنهادهایی جهت مواجهه با پروژه‌های موجود در هر اولویت

اولویت	گروه	پیشنهاد نحوه برخورد	توضیحات
۱	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> • نظارت و بررسی دقیق پروژه • آسیب‌شناسی علل تأخیر • تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح یا واگذاری یا ادامه پروژه 	چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نیست.
۲	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> • نظارت و بررسی دقیق پروژه • آسیب‌شناسی علل تأخیر • اتمام یا اصلاح پروژه 	به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست.
۳	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> • تخصیص اعتبار باقی‌مانده و اتمام پروژه 	از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند.
۴	طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> • نظارت و بررسی دقیق پروژه • آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر • تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح یا واگذاری یا ادامه پروژه 	شرایط بینابینی نسبت به دو اولویت نخست دارند، اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
۵	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)	<ul style="list-style-type: none"> • نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی 	هنوز انحراف جدی در خصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.

مأخذ: همان.

همچنین ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان برحسب اعتبار پروژه صورت پذیرفته است. لازم به ذکر است با توجه به نتایج جلسات هم‌اندیشی با کارشناسان سازمان برنامه و بودجه و خبرگان حوزه مورد بررسی، در حال حاضر طبقه‌بندی مشخصی برای ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وجود ندارد و تعاریف به کار رفته در این گزارش در خصوص طول عمر، صرفاً تعاریف عملیاتی ناظر به این گزارش است. بر این اساس دسته‌بندی مذکور عبارت است از:

- پروژه‌های بسیار کوچک: کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار،
- پروژه‌های کوچک: بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های متوسط: بین ۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های بزرگ: بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان اعتبار،
- پروژه‌های بسیار بزرگ: بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار.

درنهایت نیز برای ارائه تحلیل‌های تکمیلی، ماتریس اولویت-اندازه برای هر استان به شکل زیر تهیه شده است:

جدول ۳. ماتریس اندازه- اولویت برحسب تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان

اندازه پروژه	اولویت پروژه					جمع
	اولویت ۱	اولویت ۲	اولویت ۳	اولویت ۴	اولویت ۵	
بسیار کوچک						
کوچک						
متوسط						
بزرگ						
بسیار بزرگ						
جمع						

مأخذ: همان.

۴-۱. محدودیت‌های مطالعه

گزارش حاضر مشابه بسیاری از پژوهش‌های مبتنی بر آمار و داده، مشمول سطحی از محدودیت‌های اجتناب‌ناپذیر بوده است. در ادامه به مهم‌ترین محدودیت‌ها اشاره شده است:

- این گزارش براساس مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸ انجام شده است. لذا پروژه‌هایی که تا پیش از سال ۱۳۹۸ خاتمه یافته‌اند اساساً جایی در تحلیل حاضر ندارند.

- به دلیل کمبود اطلاعات و عدم دسترسی آسان به همه اطلاعات موجود، امکان ارائه یک بررسی صد درصدی و کامل وجود ندارد.

- برخی مصارف بودجه‌ای به دلیل ماهیت ملی آنها امکان تخصیص به استان‌ها را ندارند.

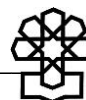
- قرار داشتن بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر و ویژگی سالیانه بودن آنها، قضاوت درخصوص تکرار پروژه‌های مذکور در بودجه‌های سنواتی را دشوار می‌کند.

- با توجه به اینکه مفهوم طرح در بُعد ملی و استانی با هم تفاوت‌هایی دارند و طرح در سطح ملی، مستقل و در سطح استان متأثر از چند پروژه است امکان دارد طولانی شدن طول عمر یک پروژه از یک طرح به طولانی شدن عمر طرح منجر شود. درحالی‌که سایر پروژه‌های طرح مورد نظر ممکن است مدت‌ها قبل خاتمه یافته باشند.

- برخی پروژه‌های جاری در استان‌ها محصول تصمیم‌گیری و سیاستگذاری‌های مسئولان استانی نبوده و به انحای مختلف و از محل منابع غیراستانی آغاز شده‌اند؛ از این رو نمی‌توان طولانی شدن آنها را به عملکرد استان نسبت داد.

- درخصوص توزیع جغرافیایی پروژه‌ها در سطح استان‌ها باید به این نکته دقت شود که در برخی موارد، مکان استراتژیک برای بارگذاری پروژه‌ها مرکز استان بوده و عملاً بخشی از عدم توازن در توزیع پروژه‌های عمرانی در سطح استان اجتناب‌ناپذیر است.

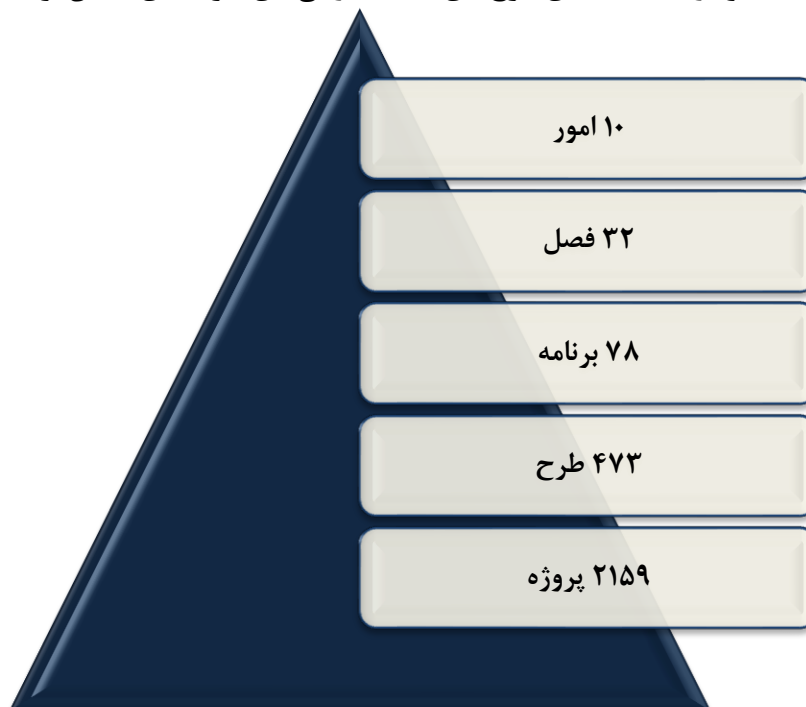
- از سال ۱۳۹۲ گزارش پیشرفت فیزیکی پروژه‌های عمرانی ارائه نشده و این موضوع می‌تواند تحلیل‌ها و پیشنهادها را ارائه شده درخصوص مواجهه با پروژه‌های مذکور را تا حدی دچار کاستی کند.

۲. طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان در سال ۱۳۹۸

با توجه به بررسی‌های صورت گرفته، در سال ۱۳۹۸ در استان لرستان، ۲۱۵۹ پروژه فعال در قالب ۴۷۳ طرح عمرانی وجود داشته است که ذیل ۱۰ امور، ۳۲ فصل و ۷۸ برنامه طبقه‌بندی شده‌اند. قدیمی‌ترین پروژه عمرانی استان، از سال ۱۳۶۷ آغاز شده است:

نمودار ۳. طبقه‌بندی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

همچنین در نمودار زیر، خلاصه‌ای از وضعیت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان، گزارش شده است:

نمودار ۴. خلاصه وضعیت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان

مأخذ: همان.

۲-۱. بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان
به‌منظور بررسی موضوعی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان، طرح‌های یادشده براساس امور، فصول و برنامه‌های مختلف، مورد مذاقه و کندوکاو قرار گرفته است:

۲-۱-۱. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان برحسب امور
طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان، در مجموع در قالب ۱۰ امور مختلف تعریف شده‌اند که این امور عبارتند از:

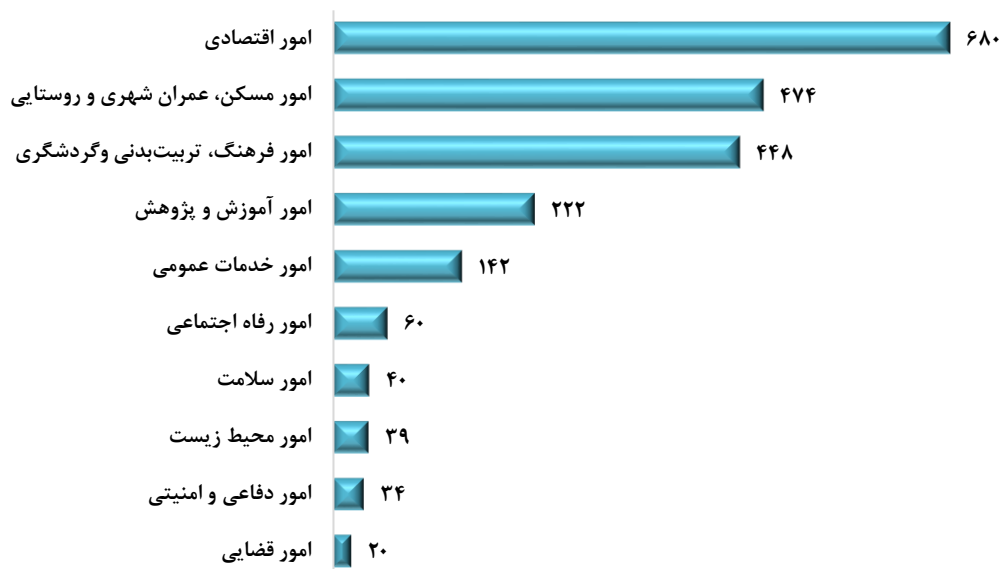
- امور اقتصادی،
- امور مسکن، عمران شهری و روستایی،
- امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری،
- امور آموزش و پژوهش،
- امور خدمات عمومی،
- امور سلامت،

- امور قضایی،
- امور رفاه اجتماعی،
- امور محیط زیست،
- امور دفاعی و امنیتی.

با توجه به بررسی‌های صورت گرفته، در استان لرستان، «امور اقتصادی»، «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری»، از جمله مهم‌ترین امور در برنامه‌ریزی طرح‌های عمرانی استان، محسوب می‌شوند. همان‌گونه که در نمودار زیر مشخص است، از ۲۱۵۹ پروژه عمرانی استان لرستان، ۶۸۰ پروژه در قالب «امور اقتصادی»، ۴۷۴ پروژه در قالب «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و ۴۴۸ پروژه در قالب «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» تعریف شده است که در مجموع، بالغ بر ۷۴ درصد از کل پروژه‌های استان را در برمی‌گیرند:

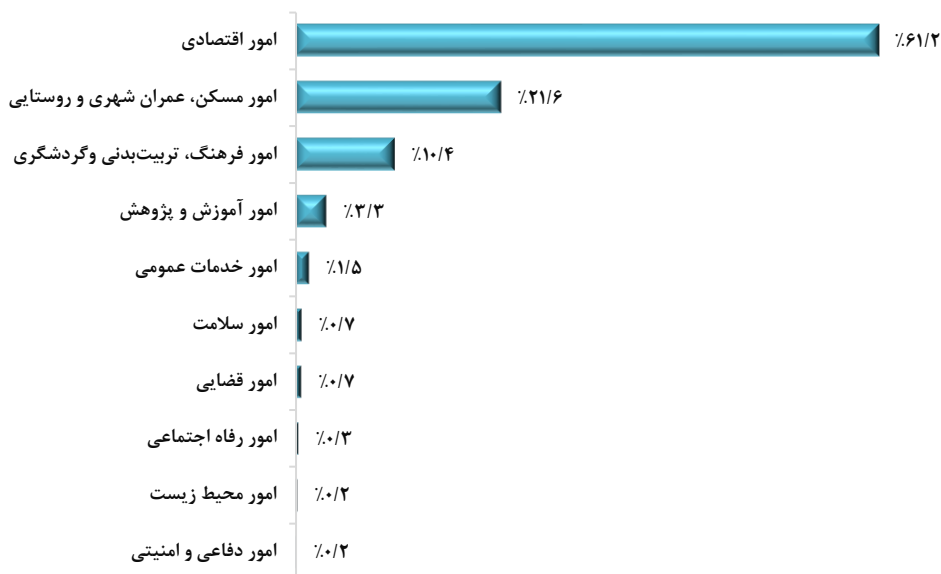
نمودار ۵. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب امور مختلف در استان لرستان

مأخذ: همان.

در نمودار زیر، سهم امور مختلف از کل اعتبارات تخصیص‌یافته به پروژه‌های عمرانی استان لرستان، نشان داده شده است. در این زمینه نیز مشاهده می‌شود «امور اقتصادی» به‌تنهایی بیش از ۶۱ درصد از کل اعتبارات تخصیص‌یافته به پروژه‌های عمرانی استان را به‌خود اختصاص داده است. همچنین «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» به‌ترتیب با سهم معادل ۲۱/۶ و ۱۰/۴ درصد، در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. بر این اساس، در مجموع بیش از ۹۳ درصد از کل اعتبارات تخصیص‌یافته به طرح‌های عمرانی استان، به پروژه‌های ذیل سه امور فوق‌الذکر، اختصاص داده شده است:

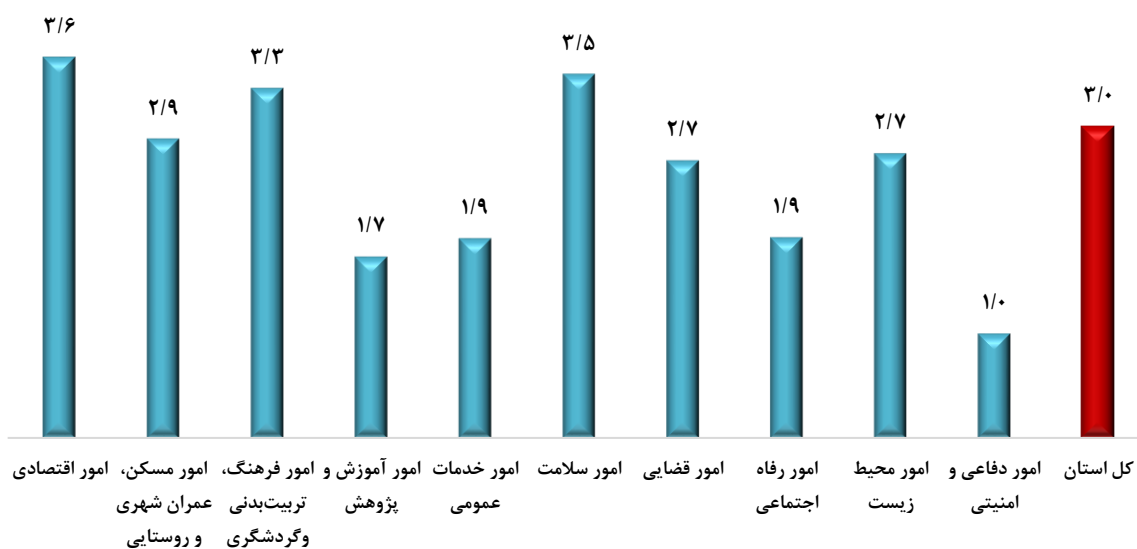
نمودار ۶. سهم امور مختلف از اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان لرستان

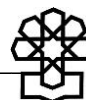
مأخذ: همان.

در نمودار زیر نیز، عمر متوسط پروژه‌های عمرانی مربوط به هر یک از امور مختلف در استان لرستان، در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

نمودار ۷. عمر متوسط پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان برحسب امور مختلف در سال ۱۳۹۸ (سال)

مأخذ: همان.

با توجه به اطلاعات ارائه شده در نمودار فوق، متوسط طول عمر کل پروژه‌های عمرانی استان در سال ۱۳۹۸ معادل سه سال است. در «امور اقتصادی»، «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و «امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری» که بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها و اعتبارات تخصیص یافته استان را به خود اختصاص داده‌اند، میانگین طول عمر پروژه‌ها در سال ۱۳۹۸ به ترتیب ۳/۶، ۲/۹ و ۳/۳ سال است. به این ترتیب، بیشترین میزان متوسط عمر پروژه‌ها، به «امور اقتصادی» و کمترین آن به «امور دفاعی و امنیتی» مربوط است که ۳۴ پروژه عمرانی آن در سال ۱۳۹۸، به طور متوسط طول عمری معادل یک سال دارند.

در جدول زیر، خلاصه‌ای از وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان لرستان برحسب امور مختلف ارائه شده است:

جدول ۴. خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان لرستان برحسب امور (میلیون ریال / درصد)

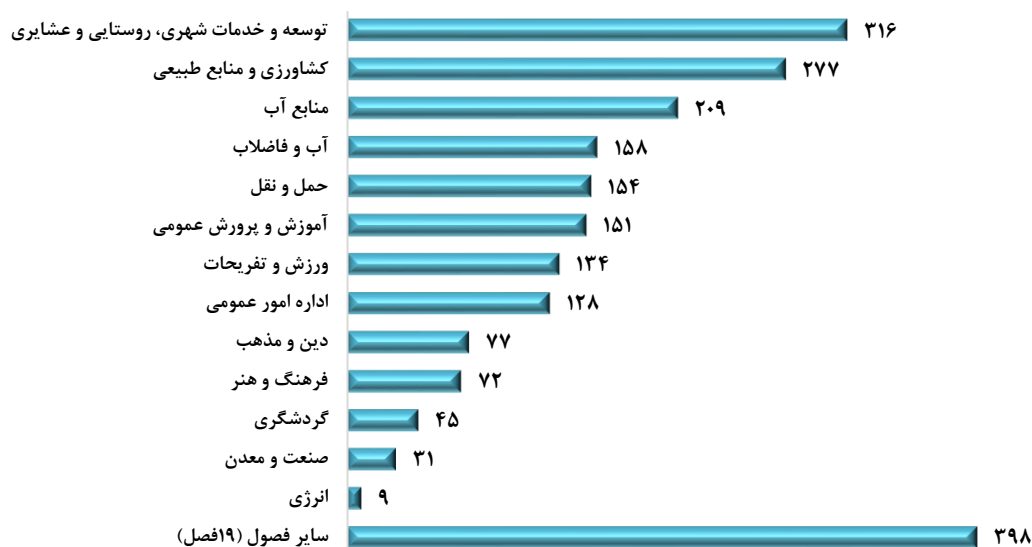
عنوان امور	عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار
امور اقتصادی	۱۳.۹۳۷.۹۱۱	۹.۶۲۲.۲۵۶	۵.۳۴۹.۹۷۴	۱۹.۲۸۷.۸۸۵	۶.۶۸۹.۹۹۶	۳۰.۲۵۰.۱۶۳	۶۳/۸
امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۳.۴۲۶.۴۷۵	۶.۰۵۸.۱۴۶	۳.۳۶۸.۳۲۹	۶.۷۹۴.۸۰۴	۳.۷۲۲.۵۲۸	۱۳.۲۰۷.۱۴۹	۵۱/۴
امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۱.۸۶۰.۲۶۲	۲.۵۷۲.۳۲۹	۱.۴۳۰.۲۱۵	۳.۲۹۰.۴۷۷	۲.۵۱۲.۳۵۹	۶.۹۴۴.۹۴۹	۴۷/۴
امور آموزش و پژوهش	۳۹۴.۹۴۴	۱.۱۴۵.۰۶۷	۶۳۶.۶۵۷	۱.۰۳۱.۶۰۲	۱۵۵.۰۳۷	۱.۶۹۵.۰۴۸	۶۰/۹
امور خدمات عمومی	۲۶۶.۳۹۵	۳۴۹.۹۰۱	۱۹۴.۵۴۵	۴۶۰.۹۴۰	۲۰۵.۰۰۰	۸۲۱.۲۹۶	۵۶/۱
امور سلامت	۱۳۱.۴۹۱	۱۵۵.۶۶۹	۸۶.۵۵۲	۲۱۸.۰۴۳	۶۷.۴۶۲	۳۵۴.۶۲۲	۶۱/۵
امور قضایی	۱۸۲.۱۹۰	۴۶.۶۳۵	۲۵.۹۲۹	۲۰۸.۱۱۹	۹۰.۰۰۰	۲۳۷.۸۲۵	۸۷/۵
امور رفاه اجتماعی	۵۴.۲۳۷	۹۸.۳۴۳	۵۴.۶۷۹	۱۰۸.۹۱۶	۹۰.۵۰۰	۲۴۳.۰۸۰	۴۴/۸
امور محیط زیست	۵۴.۴۶۰	۳۷.۹۱۹	۲۱.۰۸۳	۷۵.۵۴۳	۴۲.۰۰۰	۱۳۴.۳۷۹	۵۶/۲
امور دفاعی و امنیتی	۰	۹۴.۶۱۵	۵۲.۶۰۶	۵۲.۶۰۶	۰	۹۴.۶۱۵	۵۵/۶
کل استان	۲۰.۳۰۸.۳۶۶	۲۰.۱۸۰.۸۸۰	۱۱.۲۲۰.۵۶۹	۳۱.۵۲۸.۹۳۵	۱۳.۴۹۳.۸۸۲	۵۳.۹۸۳.۱۲۸	۵۸/۴

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.
* براساس خلاصه گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور که دیوان محاسبات کشور منتشر کرده، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵/۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سال یادشده براساس این ضریب برآورد شده است.

۲-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان برحسب فصل

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان، در قالب ۳۲ فصل مختلف تعریف شده‌اند. در این زمینه، فصل‌های «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری»، «کشاورزی و منابع طبیعی» و «منابع آب» به ترتیب با ۳۱۶، ۲۷۷ و ۲۰۹ پروژه، بیشترین پروژه‌های عمرانی استان را به خود اختصاص داده‌اند و مجموعاً بیش از ۳۷ درصد از ۲۱۵۹ پروژه استان را دربرگرفته‌اند. شایان ذکر است، ۱۹ فصل که سهم هر یک از آنها از کل اعتبارات تخصیص یافته استان، کمتر از ۱ درصد بوده است، در قالب طبقه «سایر فصول» تجمیع شده‌اند. این ۱۹ فصل، مجموعاً ۳۹۸ پروژه معادل ۱۸/۴ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان را شامل می‌شوند:

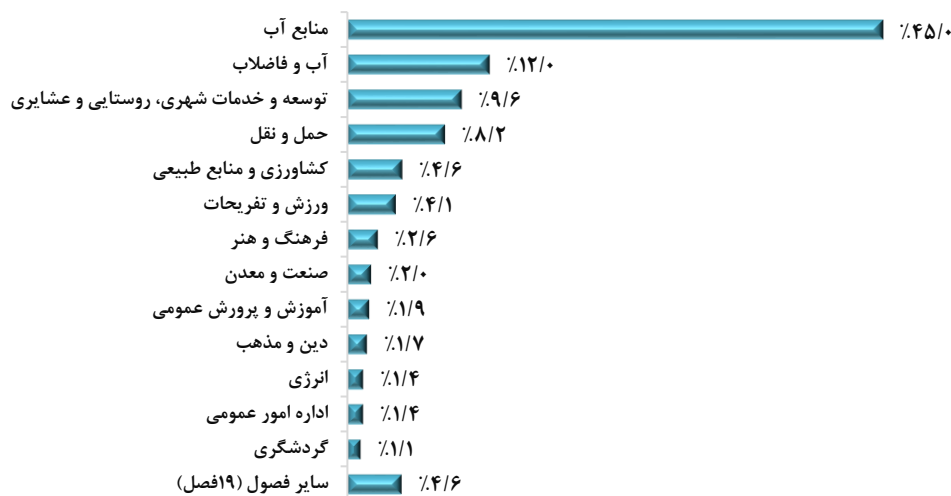
نمودار ۸. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب فصول مختلف در استان لرستان

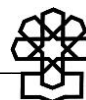
مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

در نمودار زیر، سهم فصول مختلف از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های عمرانی استان لرستان نشان داده شده است. بر این اساس مشاهده می‌شود فصل «منابع آب» که شامل ۲۰۹ پروژه معادل ۹/۷ درصد از کل پروژه‌های استان می‌شود، به‌تنهایی ۴۵ درصد از کل اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان را به‌خود اختصاص داده است. از این منظر، فصل «آب و فاضلاب» که ۱۵۸ پروژه (۷/۳ درصد کل پروژه‌ها) دارد با ۱۲ درصد سهم از کل اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان، در رتبه دوم قرار گرفته است. همچنین ۱۱ فصل مهم دیگر که دربرگیرنده ۶۴/۶ درصد از پروژه‌های عمرانی استان هستند، ۳۸/۵ درصد از اعتبارات تخصیص یافته استان سهم داشته‌اند و سهم سایر فصول (۱۹ فصل) تنها ۴/۶ درصد بوده است:

نمودار ۹. سهم فصول مختلف از اعتبارات تخصیص یافته به پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در استان لرستان

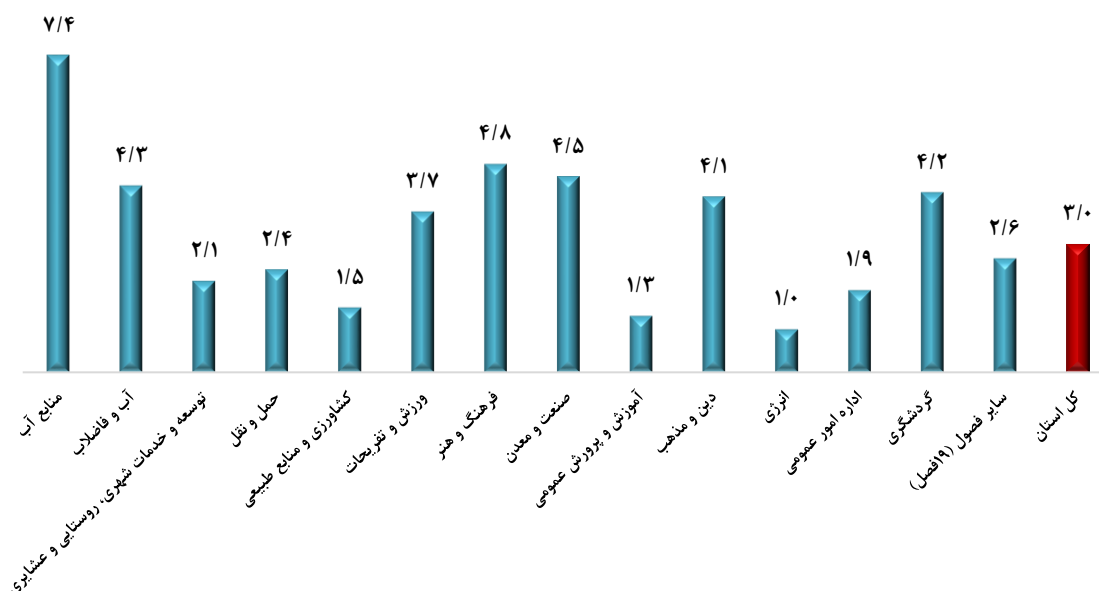

مأخذ: همان.

در نمودار زیر نیز، عمر متوسط پروژه‌های عمرانی مربوط به هریک از فصول مختلف در استان لرستان در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

نمودار ۱۰. عمر متوسط پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان
برحسب فصول مختلف در سال ۱۳۹۸ (سال)

مأخذ: همان.

با توجه به اطلاعات ارائه شده در نمودار فوق، متوسط طول عمر پروژه‌های مربوط به فصل «منابع آب» که بیشترین سهم از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان را دارد، بیش از دیگر فصل‌ها بوده و در سال ۱۳۹۸ به ۷/۴ سال رسیده است. علاوه بر فصل یادشده، متوسط طول عمر پروژه‌های مربوط به فصل‌های «فرهنگ و هنر» با ۴/۸ سال، «صنعت و معدن» با ۴/۵ سال، «آب و فاضلاب» با ۴/۳ سال، «گردشگری» با ۴/۲ سال، «دین و مذهب» با ۴/۱ سال و «ورزش و تفریحات» با ۳/۷ سال، از متوسط طول عمر کل پروژه‌های عمرانی استان (سه سال) بیشتر است.

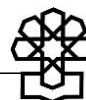
در جدول زیر، خلاصه‌ای از وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان لرستان برحسب فصول مختلف ارائه شده است:

جدول ۵. خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان لرستان بر حسب فصل (میلیون ریال/ درصد)

عنوان فصل	عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار
فصل منابع آب	۱۱.۶۸۸.۰۶۳	۴.۴۷۷.۵۹۸	۲.۴۱۹.۵۴۴	۱۴.۱۷۷.۶۰۸	۴.۴۳۵.۵۰۱	۲۰.۶۰۱.۱۶۲	۶۸/۸
فصل آب و فاضلاب	۲.۶۵۶.۱۵۹	۲.۰۰۱.۸۷۷	۱.۱۱۳.۰۴۴	۳.۷۶۹.۲۰۳	۳.۵۶۵.۷۷۸	۸.۲۳۳.۸۱۴	۴۵/۸
فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری	۷۷۰.۳۱۵	۴۰.۵۶.۲۶۹	۲.۲۵۵.۲۸۶	۳۰.۲۵.۶۰۱	۱۵۶.۷۵۰	۴.۹۸۳.۳۳۴	۶۰/۷
فصل حمل‌ونقل	۱.۳۲۳.۴۱۹	۲.۲۶۹.۸۲۴	۱.۲۶۲.۰۲۲	۲.۵۸۵.۴۴۱	۱.۷۱۸.۹۱۶	۵.۳۱۲.۱۵۹	۴۸/۷
فصل کشاورزی و منابع طبیعی	۵۴۹.۹۶۲	۱.۶۳۶.۱۰۱	۹۰.۹۶۷۲	۱.۴۵۹.۶۳۵	۲۶۳.۵۰۰	۲.۴۴۹.۵۶۳	۵۹/۶
فصل ورزش و تفریحات	۶۲۵.۳۷۷	۱.۱۹۷.۴۶۲	۶۶۵.۷۸۹	۱.۲۹۱.۱۶۵	۱.۶۵۸.۳۳۲	۳.۴۸۱.۱۷۱	۳۷/۱
فصل فرهنگ و هنر	۵۷۱.۸۵۹	۴۳۰.۲۵۰	۲۳۹.۲۱۹	۸۱۱.۰۷۸	۳۴۷.۴۳۲	۱.۳۴۹.۵۴۰	۶۰/۱
فصل صنعت و معدن	۳۷۶.۴۶۶	۴۶۷.۲۳۳	۲۵۹.۷۸۲	۶۳۶.۲۴۸	۲۷۲.۰۸۰	۱.۱۱۵.۷۷۹	۵۷/۰
فصل آموزش و پرورش عمومی	۴۸.۴۳۹	۹۶۶.۵۸۷	۵۲۷.۴۲۲	۵۸۵.۸۶۱	۴۵.۳۵۳	۱.۰۶۰.۳۷۹	۵۵/۳
فصل دین و مذهب	۴۳۷.۱۳۱	۱۶۸.۱۶۷	۹۳.۵۰۱	۵۳۰.۶۳۲	۴۲۸.۵۰۰	۱.۰۳۳.۷۹۸	۵۱/۳
فصل انرژی	۰	۷۷۱.۵۰۰	۴۲۸.۹۵۴	۴۲۸.۹۵۴	۰	۷۷۱.۵۰۰	۵۵/۶
فصل اداره امور عمومی	۲۴۸.۹۵۷	۳۱۸.۷۷۶	۱۷۷.۲۳۹	۴۲۶.۱۹۷	۱۶۸.۰۰۰	۷۳۵.۷۳۳	۵۷/۹
فصل گردشگری	۱۴۷.۰۳۸	۳۸۴.۰۰۷	۲۱۳.۵۰۸	۳۶۰.۵۴۶	۷۸.۰۹۵	۶۰۹.۱۴۰	۵۹/۲
فصل میراث فرهنگی	۵۶.۰۱۹	۳۲۱.۳۰۸	۱۷۸.۶۴۷	۲۳۴.۶۶۶	۰	۳۷۷.۳۲۷	۶۲/۲
فصل اداره امور قضایی	۱۸۲.۱۹۰	۴۶.۶۳۵	۲۵.۹۲۹	۲۰۸.۱۱۹	۹۰.۰۰۰	۲۳۷.۸۲۵	۸۷/۵
فصل بهداشت	۱۳۰.۰۱۶	۱۲۶.۳۴۵	۷۰.۲۴۸	۲۰۰.۲۶۴	۵۸.۹۶۲	۳۱۵.۳۲۳	۶۳/۵
فصل آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	۱۱۵.۸۳۵	۱۱۱.۲۵۳	۶۱.۸۵۷	۱۷۷.۶۹۲	۱۰۹.۶۸۴	۳۳۶.۷۷۲	۵۲/۸
فصل آموزش عالی	۱۲۱.۲۶۶	۲۴۶.۰۰۷	۱۳۶.۸۱۱	۱۳۴.۹۴۷	۰	۱۴۵.۸۷۳	۹۲/۵
فصل پژوهش‌های توسعه‌ای	۱۰۹.۴۰۴	۴۲.۶۲۰	۲۳.۶۹۷	۱۳۳.۱۰۱	۰	۱۵۲.۰۲۴	۸۷/۶
فصل امداد و نجات	۴۹.۶۲۳	۵۴.۶۶۲	۳۰.۳۹۲	۸۰.۰۱۵	۸۸.۵۰۰	۱۹۲.۷۸۵	۴۱/۵
فصل حفاظت از گونه‌های زیستی	۵۴.۴۶۰	۳۴.۸۸۴	۱۹.۳۹۶	۷۳.۸۵۶	۴۲.۰۰۰	۱۳۱.۳۴۴	۵۶/۲
فصل حفظ نظم و امنیت عمومی	۰	۶۸.۴۳۷	۳۸.۰۵۱	۳۸.۰۵۱	۰	۶۸.۴۳۷	۵۵/۶
فصل تحقیق و توسعه در امور خدمات عمومی	۱۷.۴۳۸	۳۱.۱۲۵	۱۷.۳۰۶	۳۴.۷۴۴	۳۷.۰۰۰	۸۵.۵۶۳	۴۰/۶
فصل صنایع دستی	۴.۲۳۱	۴۹.۱۷۵	۲۷.۳۴۱	۳۱.۵۷۳	۰	۵۳.۴۰۶	۵۹/۱
فصل رسانه	۱۴.۲۱۸	۱۷.۷۰۲	۹.۸۴۲	۲۴.۰۶۰	۰	۳۱.۹۲۰	۷۵/۴
فصل حمایتی	۴.۶۱۴	۳۳.۲۱۶	۱۸.۴۶۸	۲۳.۰۸۳	۲.۰۰۰	۳۹.۸۳۰	۵۸/۰
فصل درمان	۱.۴۷۵	۲۹.۳۲۴	۱۶.۳۰۴	۱۷.۷۷۹	۸.۵۰۰	۳۹.۲۹۹	۴۵/۲
فصل دفاع	۰	۲۶.۱۷۸	۱۴.۵۵۵	۱۴.۵۵۵	۰	۲۶.۱۷۸	۵۵/۶
فصل تحقیق و توسعه در امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۴.۳۸۹	۴.۲۵۸	۲.۳۶۷	۶.۷۵۶	۰	۸.۶۴۷	۷۸/۱
فصل توانبخشی	۰	۱۰.۴۶۵	۵.۸۱۹	۵.۸۱۹	۰	۱۰.۴۶۵	۵۵/۶
فصل کاهش آلودگی	۰	۲.۵۰۹	۱.۳۹۵	۱.۳۹۵	۰	۲.۵۰۹	۵۵/۶
فصل مدیریت پسماند	۰	۵۲۶	۲۹۲	۲۹۲	۰	۵۲۶	۵۵/۶
کل استان	۲۰.۳۰۸.۳۶۶	۲۰.۱۸۰.۸۸۰	۱۱.۲۲۰.۵۶۹	۳۱.۵۲۸.۹۳۵	۱۳.۴۹۳.۸۸۲	۵۳.۹۸۳.۱۲۸	۵۸/۴

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه ستواری کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

* براساس خلاصه گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور که دیوان محاسبات کشور منتشر کرد، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵/۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سال یادشده براساس این ضریب برآورد شده است.

براساس اطلاعات مندرج در جدول فوق، نسبت تخصیص اعتبار فصل «منابع آب» که به‌تنهایی بیش از ۴۵ درصد کل اعتبارات تخصیص‌یافته به پروژه‌های عمرانی استان لرستان را به‌خود اختصاص داده، معادل ۶۸/۸ درصد است. از این رو بالغ بر ۳۰ درصد از اعتبارات مورد نیاز پروژه‌های عمرانی فصل یادشده، تخصیص داده نشده است. وضعیت تخصیص اعتبار ۱۲ فصل مهم دیگر استان نیز بین ۳۷ تا ۶۱ درصد است.

شایان ذکر است، ۵ فصل «آموزش عالی»، «پژوهش‌های توسعه‌ای»، «اداره امور قضایی»، «تحقیق و توسعه در امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» و «رسانه» که بین ۷۵ تا ۹۳ درصد از اعتبارات مورد نیاز آنها تخصیص یافته است، در استان لرستان فصول چندانی بااهمیتی محسوب نمی‌شوند و در مجموع ۴۶ پروژه از ۲۱۵۹ پروژه استان و ۱/۶ درصد از کل اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان را به‌خود اختصاص داده‌اند.

۳-۱-۲. بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان برحسب برنامه

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان در قالب ۷۸ برنامه مختلف تعریف شده‌اند. در این میان، ۹ برنامه که دربرگیرنده ۷۵۸ پروژه عمرانی استان می‌باشند در مجموع ۷۵/۸ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان را به‌خود اختصاص داده‌اند. به‌این ترتیب، ۶۹ برنامه دیگر استان، به‌رغم شامل شدن ۱۴۰۱ پروژه عمرانی (حدود ۶۵ درصد پروژه‌های استان) صرفاً ۲۴/۲ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان سهم داشته‌اند. در این خصوص، تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان برحسب برنامه‌های مختلف در نمودار زیر نشان داده شده است:

نمودار ۱۱. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب برنامه‌های مختلف در استان لرستان

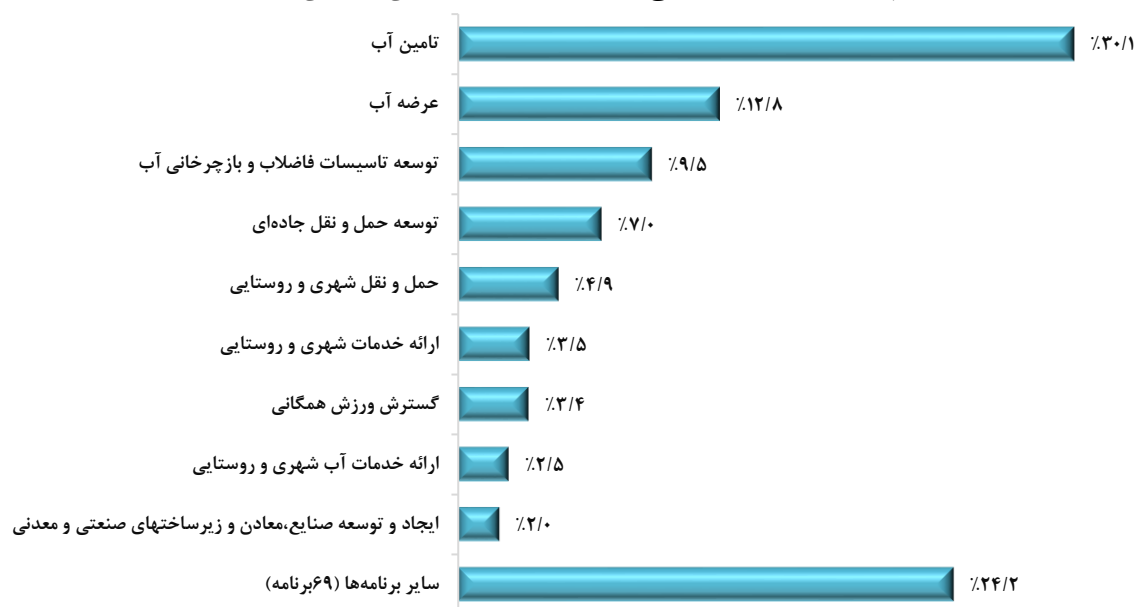

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

همان‌گونه که در نمودار فوق مشخص است، در استان لرستان، برنامه‌های «تأمین آب»، «توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای»، «ارائه خدمات آب شهری و روستایی» و «حمل‌ونقل شهری و روستایی» مهم‌ترین برنامه‌های استان از منظر تعداد پروژه می‌باشند و بیشترین پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند.

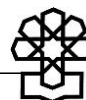
همچنین در نمودار زیر، سهم برنامه‌های مختلف از کل اعتبارات تخصیص‌یافته به پروژه‌های عمرانی استان لرستان نشان داده شده است. بر این اساس، بیش از ۳۰ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان صرفاً به برنامه «تأمین آب» اختصاص داده شده است. همچنین دو برنامه دیگر حوزه آب شامل «عرضه آب» و «توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب» به ترتیب با ۱۲/۸ و ۹/۵ درصد سهم از اعتبارات تخصیص‌یافته استان در رتبه‌های دوم و سوم قرار گرفته‌اند:

نمودار ۱۲. سهم برنامه‌های مختلف از اعتبارات تخصیص‌یافته
به پروژه‌های تملک‌داری‌های سرمایه‌ای در استان لرستان

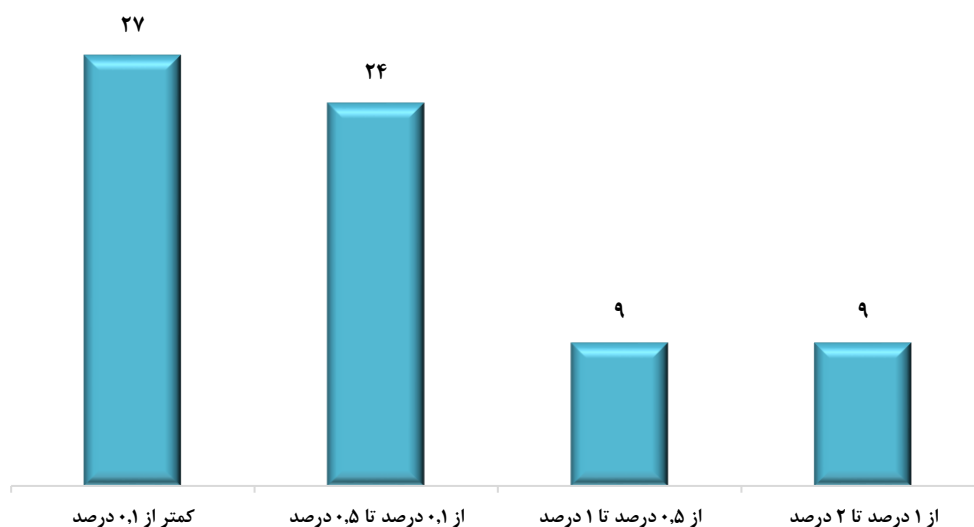

مأخذ: همان.

شایان ذکر است در میان ۶۹ برنامه استان که براساس اطلاعات مندرج در نمودار فوق (طبقه سایر برنامه‌ها)، مجموعاً ۲۴/۲ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان سهم داشته‌اند، سهم ۲۷ برنامه بسیار ناچیز و کمتر از ۰/۱ درصد بوده است. ۲۴ برنامه بین ۰/۱ تا ۰/۵ درصد سهم داشته و ۹ برنامه نیز بین ۰/۵ تا ۱ درصد سهم داشته‌اند. سهم ۹ برنامه از ۶۹ برنامه یادشده نیز بین ۱ تا ۲ درصد بوده است:

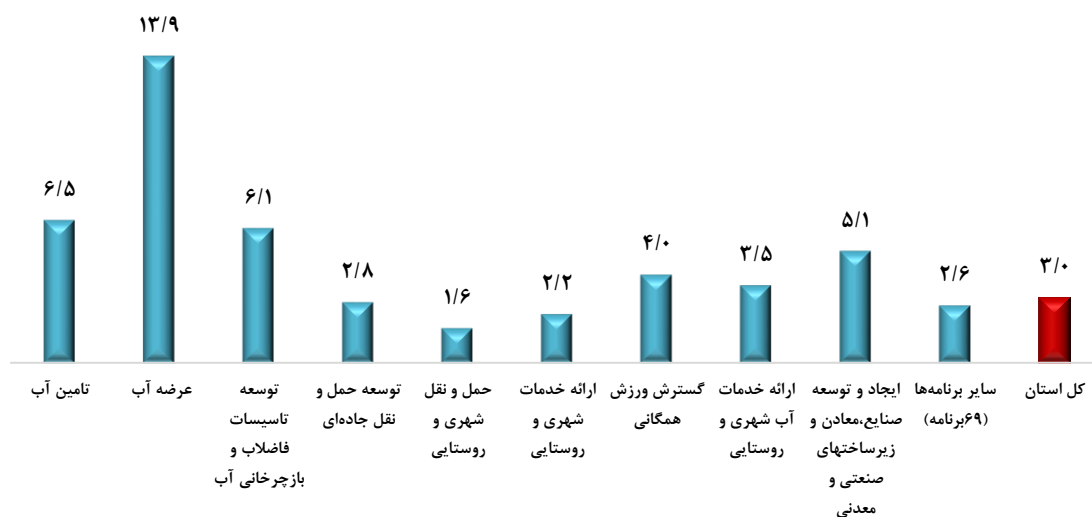
نمودار ۱۳. بررسی وضعیت سهم ۶۹ برنامه کم‌اهمیت استان لرستان
از کل اعتبارات تخصیص یافته استان (تعداد برنامه)

مأخذ: همان.

در نمودار زیر، عمر متوسط پروژه‌های عمرانی مربوط به هریک از برنامه‌های مختلف در استان لرستان در سال ۱۳۹۸ نشان داده شده است:

نمودار ۱۴. عمر متوسط پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان
برحسب برنامه‌های مختلف در سال ۱۳۹۸ (سال)

مأخذ: همان.

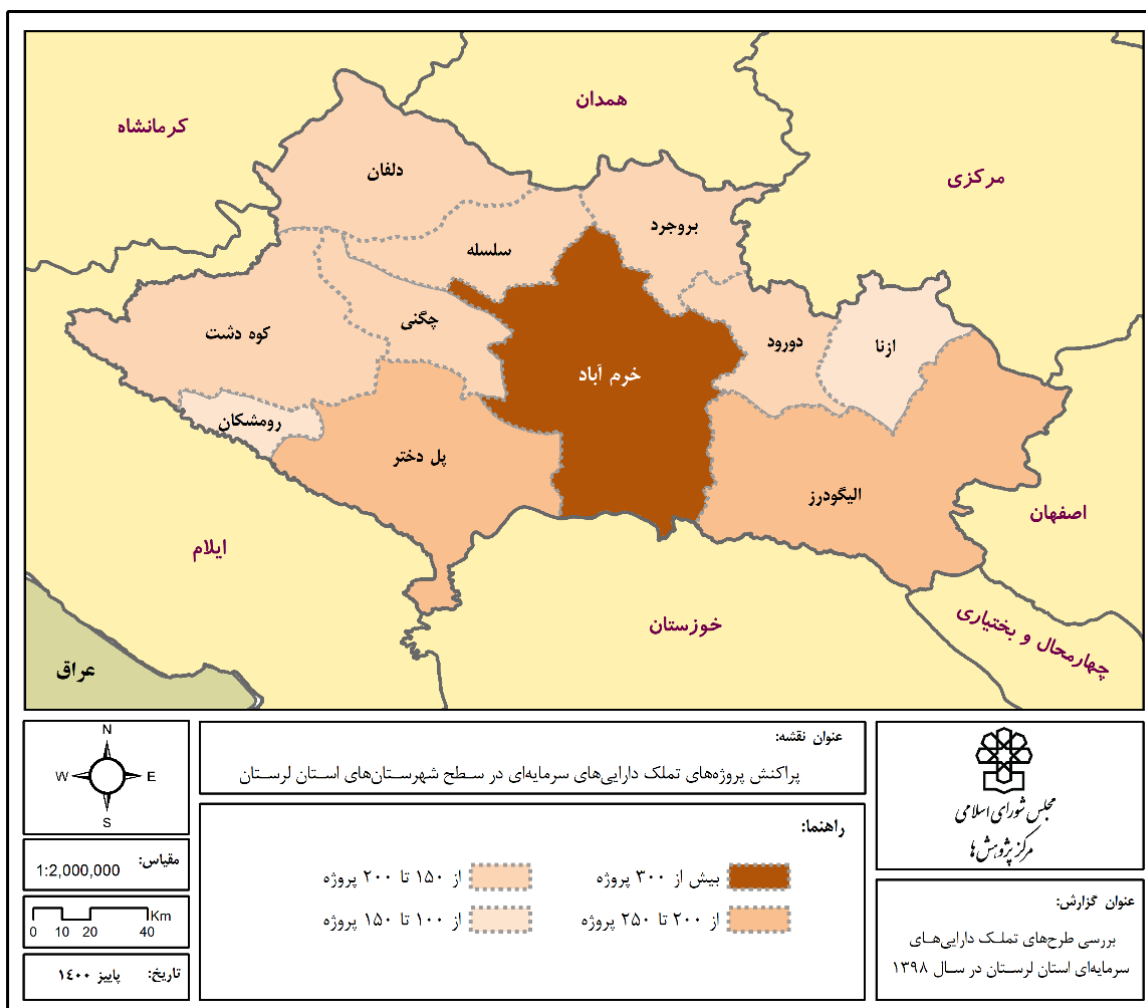
با توجه به اطلاعات ارائه‌شده در نمودار فوق، ملاحظه می‌شود متوسط طول عمر پروژه‌های برنامه «عرضه آب»، بیش از سایر برنامه‌های عمرانی استان لرستان است. علاوه بر برنامه یادشده، متوسط طول عمر پروژه‌های مربوط به برنامه‌های «تأمین آب»، «توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب»، «ایجاد و توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی»، «گسترش ورزش همگانی» و «ارائه خدمات آب شهری و روستایی»، از متوسط طول عمر کل پروژه‌های عمرانی استان (سه سال) بیشتر است.

خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان لرستان برحسب برنامه‌های مختلف، در پیوست گزارش ارائه شده است. براساس اطلاعات مندرج در جدول پیوست، نسبت تخصیص اعتبار برنامه «تأمین آب» که به‌تنهایی بیش از ۳۰ درصد کل اعتبارات تخصیص‌یافته به پروژه‌های عمرانی استان لرستان را به‌خود اختصاص داده است، معادل ۷۰/۴ درصد است. لذا در حدود ۳۰ درصد از اعتبارات مورد نیاز پروژه‌های عمرانی برنامه یادشده، تخصیص داده نشده است. همچنین در میان هشت برنامه مهم دیگر استان، وضعیت تخصیص اعتبار چهار برنامه شامل «ارائه خدمات آب شهری و روستایی»، «توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای»، «توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب» و «گسترش ورزش همگانی»، بین ۳۵ تا ۵۰ درصد و برای چهار برنامه دیگر شامل «عرضه آب»، «حمل‌ونقل شهری و روستایی»، «ارائه خدمات شهری و روستایی» و «ایجاد و توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی» بین ۵۰ تا ۷۵ درصد متغیر بوده است.

شایان ذکر است، ۱۰ برنامه «توسعه حمل‌ونقل هوایی»، «فضاهای آموزشی و کمک‌آموزشی»، «اقدامات تأمینی و مدیریت بحران»، «افزایش تولید محصولات دام و طیور»، «گسترش خدمات موزه‌ای»، «توسعه دولت الکترونیک»، «توسعه فن‌آفرینی»، «آموزش استثنائی»، «پژوهش‌های کاربردی» و «تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات»، از منظر درصد تخصیص اعتبار از وضعیت نسبتاً مساعدی برخوردارند و بین ۷۵ تا ۹۷ درصد اعتبار مورد نیاز آنها تخصیص یافته است؛ لیکن این برنامه‌ها در استان لرستان، برنامه‌های چندان بااهمیتی محسوب نمی‌شوند و صرفاً ۳/۱ درصد از کل اعتبار تخصیص‌یافته به پروژه‌های عمرانی استان، به برنامه‌های یادشده مربوط بوده است.

۲-۲. بررسی جغرافیایی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان در سطح شهرستان‌های استان
براساس آخرین تقسیمات کشوری، استان لرستان ۱۱ شهرستان دارد و پروژه‌های عمرانی استان در سطح این شهرستان‌ها پراکنده شده‌اند. در نقشه زیر، توزیع جغرافیایی پروژه‌های استان در سطح شهرستان‌ها نشان داده شده است:

نقشه ۱. پراکنش پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سطح شهرستان‌های استان لرستان

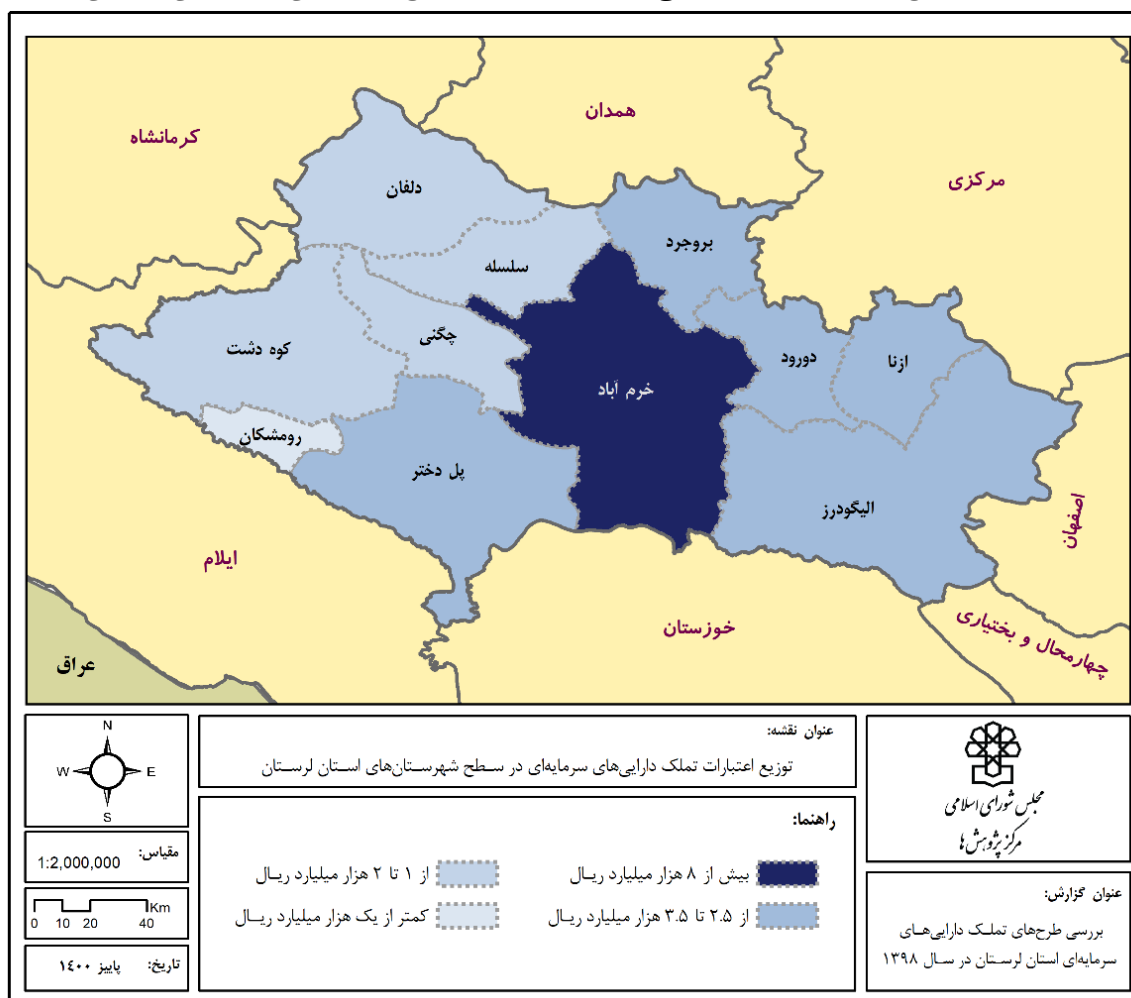

مأخذ: ترسیم‌شده براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

شایان ذکر است، از میان ۲۱۵۹ پروژه استان ۱۳۷ پروژه به صورت بین‌شهرستانی هستند که به دلیل اجرای آنها در سطح بیش از یک شهرستان تحت عنوان پروژه‌های «سطح استان» نامیده شده‌اند و در ترسیم نقشه‌های این بخش از مطالعه، لحاظ نشده‌اند. به‌رحال از منظر توزیع جغرافیایی پروژه‌ها، در استان لرستان، بیشترین تعداد پروژه در شهرستان «خرم‌آباد» تعریف شده است و شهرستان‌های «الیگودرز» و «پل‌دختر» در رتبه‌های بعدی قرار دارند. در نقشه زیر، میزان توزیع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سطح شهرستان‌های استان نشان داده شده است. به‌این ترتیب ملاحظه می‌شود شهرستان «خرم‌آباد» با اختلاف نسبتاً زیاد نسبت به سایر شهرستان‌های استان، بخش قابل توجهی از اعتبارات تخصیص‌یافته استان را به خود اختصاص داده است. این موضوع در رنگ‌بندی نقشه زیر قابل مشاهده است؛ چراکه اعتبار تخصیص‌داده شده به شهرستان «خرم‌آباد» در حدود سه برابر متوسط اعتبار تخصیص‌یافته به گروه دوم شهرستان‌هاست که در طبقه بعدی قرار گرفته‌اند.

شهرستان‌های «ازنا»، «پل دختر» و «دورود» نیز در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. در این خصوص، سهم نسبتاً بالای شهرستان «ازنا» از اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان (رتبه ۲ از ۱۱)، به‌رغم سهم پایین آن از تعداد پروژه‌ها (رتبه ۱۰ از ۱۱)، قابل تأمل است:

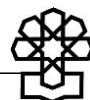
نقشه ۲. توزیع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سطح شهرستان‌های استان لرستان

مأخذ: همان.

همچنین در جدول زیر، وضعیت پروژه‌های عمرانی استان به تفکیک شهرستان‌ها گزارش شده است. بر این اساس، درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها که به نوعی بیانگر میزان پیشرفت فیزیکی آنهاست،^۱ در سطح شهرستان‌های استان بین ۴۷ تا ۸۰ درصد است. در این باره، پروژه‌های شهرستان‌های «بروجرد» و «پل دختر» به ترتیب با ۴۷/۶ و ۴۸/۵ درصد تخصیص اعتبار، کمترین میزان درصد تخصیص اعتبار را در میان شهرستان‌های استان داشته‌اند. از سوی دیگر، شهرستان‌های «ازنا»، «دورود»، «خرم‌آباد» و «الیگودرز»، به ترتیب با ۷۹/۲، ۶۵/۵، ۶۱/۵ و ۶۰ درصد تخصیص اعتبار، بیشترین درصد تخصیص اعتبار را دارند:

۱. لازم به توجه است ارائه گزارش پیشرفت فیزیکی پروژه‌های عمرانی توسط سازمان برنامه و بودجه کشور از سال ۱۳۹۲ متوقف شده است.

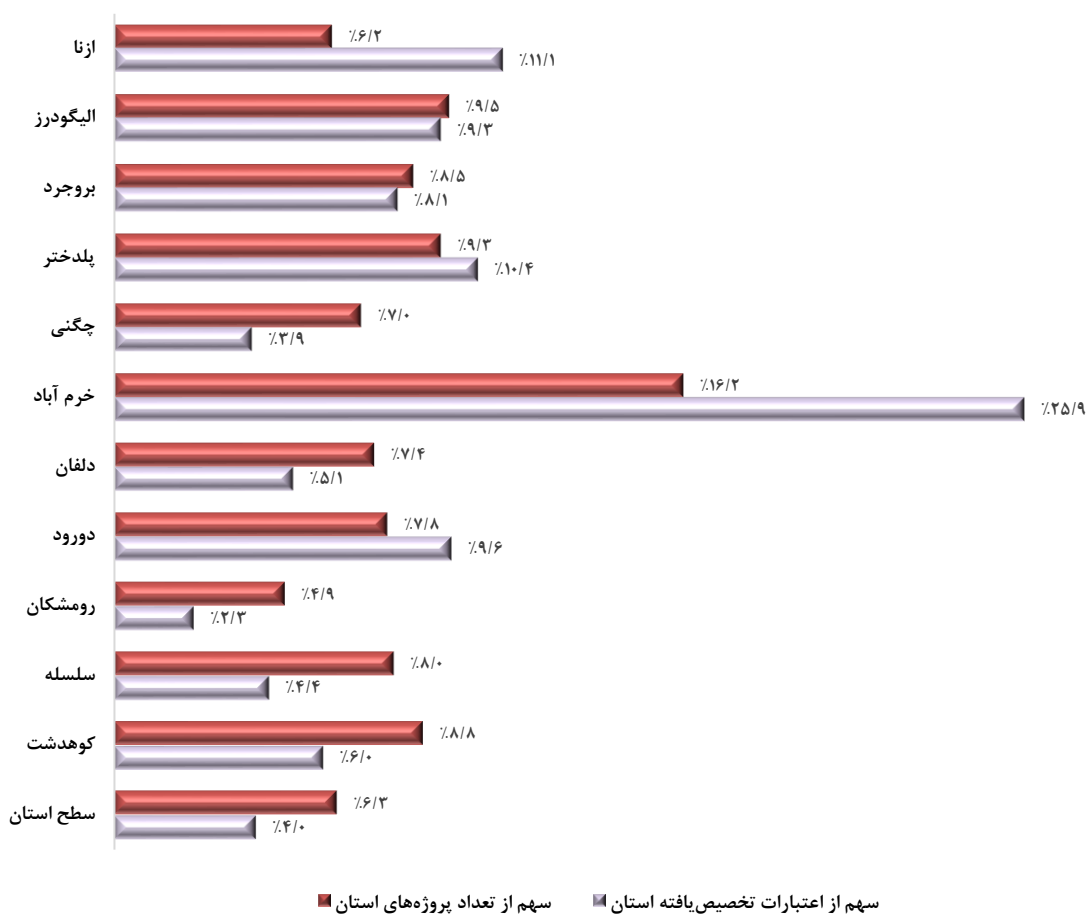
جدول ۶. خلاصه وضعیت پروژه‌های عمرانی استان لرستان به تفکیک شهرستان‌ها (میلیون ریال / درصد)

شهرستان	تعداد پروژه	مجموع اعتبارات اختصاص یافته به پروژه‌ها	برآورد اعتبار سال‌های بعد پروژه‌ها	کل اعتبار پروژه‌ها	درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها
ازنا	۱۳۴	۳.۴۸۸.۰۹۰	۴۷۳.۲۵۴	۴.۴۰۳.۰۹۷	۷۹/۲
الیگودرز	۲۰۶	۲.۹۳۱.۸۵۰	۱.۲۸۹.۵۶۰	۴.۸۸۸.۹۴۱	۶۰/۰
بروجرد	۱۸۴	۲.۵۴۴.۶۷۵	۲.۱۳۹.۶۳۴	۵.۳۴۵.۳۶۶	۴۷/۶
پلدختر	۲۰۱	۳.۲۶۶.۱۱۲	۱.۹۲۱.۴۸۸	۶.۷۳۶.۹۱۳	۴۸/۵
چگنی	۱۵۲	۱.۲۳۵.۹۱۵	۴۳۶.۲۳۰	۲.۲۵۴.۰۵۵	۵۴/۸
خرم‌آباد	۳۵۰	۸.۱۷۲.۵۳۶	۲.۹۴۷.۲۴۴	۱۳.۲۹۹.۵۷۰	۶۱/۵
دلفان	۱۶۰	۱.۶۰۷.۱۶۲	۷۰۶.۲۵۸	۲.۹۱۸.۳۴۰	۵۵/۱
دورود	۱۶۸	۳.۰۲۷.۷۰۳	۱.۰۹۰.۹۰۱	۴.۶۲۶.۷۸۹	۶۵/۵
رومشکان	۱۰۵	۷۱۴.۷۷۵	۲۰۹.۱۱۵	۱.۲۰۸.۲۰۰	۵۹/۲
سلسله	۱۷۲	۱.۳۸۹.۵۹۵	۵۵۵.۴۹۳	۲.۳۸۸.۹۴۷	۵۸/۲
کوهدشت	۱۹۰	۱.۸۷۷.۳۶۱	۸۸۹.۶۳۴	۳.۴۶۱.۲۹۳	۵۴/۲
سطح استان	۱۳۷	۱.۲۷۳.۱۶۱	۸۳۵.۰۷۰	۲.۴۵۶.۶۱۷	۵۱/۸
جمع استان	۲.۱۵۹	۳۱.۵۲۸.۹۳۵	۱۳.۴۹۳.۸۸۲	۵۳.۹۸۳.۱۲۸	۵۸/۴

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

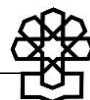
به‌منظور تشریح بهتر وضعیت پروژه‌های عمرانی استان لرستان در سطح شهرستان‌ها، در نمودار زیر سهم هریک از شهرستان‌های استان از تعداد پروژه‌ها و اعتبارات عمرانی تخصیص یافته کل استان نشان داده شده است. به این ترتیب ملاحظه می‌شود حدود ۲۶ درصد از کل اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان، به شهرستان «خرم‌آباد» اختصاص داده شده است؛ این شهرستان ۱۶/۲ درصد از تعداد کل پروژه‌های عمرانی استان را داراست. شهرستان «ازنا» نیز با وجود آنکه صرفاً ۶/۲ درصد از پروژه‌های عمرانی استان را دارا می‌باشد، بیش از ۱۱ درصد از کل اعتبارات عمرانی تخصیص یافته استان را جذب کرده است. در سوی مقابل، شهرستان‌هایی نظیر «چگنی»، «رومشکان» و «سلسله»، در حالی که به ترتیب ۷، ۴/۹ و ۸ درصد از کل پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند، سهم آنها از اعتبارات تخصیص یافته به مراتب کمتر بوده و به ترتیب معادل ۳/۹، ۲/۳ و ۴/۴ درصد بوده است:

نمودار ۱۵. سهم شهرستان‌های استان لرستان از تعداد پروژه‌ها و اعتبارات تخصیص یافته استان

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

در جدول زیر، وضعیت درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های عمرانی شهرستان‌های استان لرستان نشان داده شده است. همان‌گونه که در جدول مشخص است، از ۱۷۸ پروژه عمرانی استان که نسبت تخصیص اعتبار آنها بیش از ۸۰ درصد بوده، سهم شهرستان‌های «خرم‌آباد»، «سلسله» و «پلدختر» به ترتیب با ۴۴، ۱۹ و ۱۸ پروژه بیش از سایر شهرستان‌هاست. همچنین وضعیت تخصیص اعتبار ۱۹۱ پروژه استان بین ۶۰ تا ۸۰ درصد است که از این میان، شهرستان‌های «خرم‌آباد»، «دلفان» و «پلدختر» به ترتیب با ۴۵، ۱۹ و ۱۸ پروژه بیشترین سهم را دارا می‌باشند. شایان ذکر است، بازه تخصیص اعتبار «بین ۴۰ تا ۶۰ درصد» که ۱۶۴۶ پروژه استان در این وضعیت قرار دارند بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده است. شهرستان‌های «خرم‌آباد»، «الیگودرز» و «پلدختر»، به ترتیب با ۲۳۷، ۱۶۳ و ۱۵۱ پروژه، بیشترین پروژه‌های این گروه را دارا می‌باشند:

جدول ۷. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شهرستان‌های استان لرستان
برحسب درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها

شهرستان	تعداد پروژه	درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها			
		کمتر از ۲۰ درصد	بین ۲۰ تا ۴۰ درصد	بین ۴۰ تا ۶۰ درصد	بین ۶۰ تا ۸۰ درصد و بیشتر
ازنا	۱۳۴	۱	۱۰	۹۸	۱۴
الیگودرز	۲۰۶	۲	۱۱	۱۶۳	۱۳
بروجرد	۱۸۴	۲	۱۳	۱۴۱	۱۶
پلدختر	۲۰۱	۴	۱۰	۱۵۱	۱۸
چگنی	۱۵۲	۳	۸	۱۱۷	۱۰
خرم‌آباد	۳۵۰	۵	۱۹	۲۳۷	۴۴
دلفان	۱۶۰	۲	۷	۱۲۶	۶
دورود	۱۶۸	۳	۱۱	۱۲۸	۱۱
رومشکان	۱۰۵	۰	۵	۸۷	۳
سلسله	۱۷۲	۱	۵	۱۳۳	۱۹
کوهدشت	۱۹۰	۵	۱۱	۱۴۷	۱۵
سطح استان	۱۳۷	۰	۶	۱۱۸	۹
جمع استان	۲۰۱۵۹	۲۸	۱۱۶	۱۰۶۴۶	۱۷۸

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

در جدول زیر، وضعیت عمر پروژه‌های عمرانی شهرستان‌های استان مورد بررسی قرار گرفته است. براساس اطلاعات مندرج در این جدول، بیشترین تعداد پروژه‌های با عمر کمتر از پنج سال به شهرستان‌های «خرم‌آباد»، «الیگودرز» و «پلدختر» مربوط است. همچنین شهرستان‌های «الیگودرز»، «دورود» و «سلسله»، هریک با سه پروژه با عمر بیشتر از ۲۰ سال، به عنوان شهرستان‌های دارای بیشترین پروژه‌های عمرانی با عمر طولانی به‌شمار می‌روند:

جدول ۸. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شهرستان‌های استان لرستان برحسب عمر پروژه

شهرستان	تعداد پروژه	عمر پروژه‌ها در سال ۱۳۹۸			
		کمتر از ۵ سال	بین ۵ تا ۱۰ سال	بین ۱۰ تا ۱۵ سال	بین ۱۵ تا ۲۰ سال و بیشتر
ازنا	۱۳۴	۱۰۶	۱۷	۵	۲
الیگودرز	۲۰۶	۱۶۷	۲۶	۸	۳
بروجرد	۱۸۴	۱۴۷	۱۶	۱۹	۱
پلدختر	۲۰۱	۱۶۱	۲۱	۱۳	۲
چگنی	۱۵۲	۱۲۵	۱۷	۶	۱
خرم‌آباد	۳۵۰	۲۶۹	۴۹	۱۸	۲
دلفان	۱۶۰	۱۳۶	۱۳	۵	۲
دورود	۱۶۸	۱۳۶	۱۹	۸	۳
رومشکان	۱۰۵	۹۱	۱۳	۰	۰
سلسله	۱۷۲	۱۳۸	۱۸	۱۱	۳
کوهدشت	۱۹۰	۱۵۵	۲۱	۹	۲
سطح استان	۱۳۷	۱۱۵	۱۶	۳	۲
جمع استان	۲۰۱۵۹	۱۰۷۴۶	۲۴۶	۱۰۵	۲۳

مأخذ: همان.

۳-۲. ارزیابی طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان^۱

یکی از معضلات پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در کشور، طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول نتایج مورد انتظار از طرح‌های عمرانی در یک بازه زمانی منطقی، به‌رغم صرف منابع قابل توجه است. مدت زمان طولانی اجرای برخی طرح‌های عمرانی، علاوه بر هدردهی منابع سرمایه‌ای کشور، آثاری بر میزان برنامه‌پذیری فرایند توسعه اقتصادی کشور برجای خواهد گذاشت. به‌عبارت‌دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک استان به این معناست که بخشی از برنامه‌های عمران و توسعه استان بر موضوع‌هایی متمرکز است که سال‌ها پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌شود و بخش چشمگیری از منابع عمرانی استان، بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان صرف پروژه‌هایی می‌شود که گاه بیش از یک دهه پیش، برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند.

از این‌رو، در بررسی و تحلیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر استان، ارزیابی عمر طرح‌ها متناسب با درصد تخصیص اعتبار مورد نیاز طرح، به‌منظور ایجاد «مبنای مناسبی برای تصمیم‌گیری» در خصوص طرح‌های یادشده حائز اهمیت است. لذا در این بخش از مطالعه، پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان در قالب یک تحلیل دوبعدی مبتنی بر طول عمر و درصد تخصیص اعتبار، مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند. نتایج این ارزیابی می‌تواند حائز نکات بااهمیتی در خصوص اولویت‌بندی طرح‌های عمرانی استان و تصمیم‌گیری در خصوص آینده آنها باشد.

در این راستا، با ارزیابی دوبعدی پروژه‌های عمرانی استان لرستان می‌توان این پروژه‌ها را در پنج طبقه کلی جای داد که تصمیم‌گیری و نحوه عمل در خصوص پروژه‌های هر طبقه می‌تواند متفاوت باشد. پنج طبقه یادشده به‌ترتیب اولویت برای تصمیم‌گیری و اقدام بر مبنای تحلیل طول عمر - درصد تخصیص، به‌شرح زیر است:

- **پروژه‌های با طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)**

این پروژه‌ها بیشترین اثر مخرب را بر فرایند برنامه‌ریزی توسعه دارند زیرا مدت زمان طولانی از آغاز اجرای آنها گذشته است و با توجه به پیشرفت اندک، نمی‌توان چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور بود. از این‌رو پروژه‌های یادشده در اولویت تصمیم‌گیری و تعیین تکلیف قرار دارند. در این راستا ضروری است ضمن نظارت و بررسی دقیق این گروه از پروژه‌ها و آسیب‌شناسی علل تأخیر، در خصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه تصمیم‌گیری شود.

- **پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)**

پروژه‌های با طول عمر متوسط و بیشتر و تخصیص اعتبار بالا نیز با توجه به مدت طولانی فرایند اجرایی آنها در اولویت بعدی قرار دارند. در خصوص این پروژه‌ها به‌دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست. از این‌رو پیشنهاد می‌شود پس از نظارت و بررسی دقیق پروژه و آسیب‌شناسی علل تأخیر، در خصوص اتمام یا اصلاح پروژه در بازه زمانی بسیار کوتاه تصمیم فوری اتخاذ شود.

۱. اگرچه بخشی از پروژه‌های مورد بررسی در طبقه طرح‌های مستمر قرار می‌گیرند، اما به‌نظر می‌رسد مستمر بودن طرح‌ها از ضرورت نظارت بر نحوه تخصیص منابع نخواهد کاست. بنابراین در این قسمت از مطالعه همه پروژه‌ها اعم از مستمر و غیرمستمر مورد توجه و واکاوی قرار گرفته است.

بدیهی است همه تحلیل‌های ارائه شده در خصوص عمر پروژه از منظر بودجه است و با طول عمر سازه‌های عمرانی ارتباطی ندارد.

• پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)
این گروه از پروژه‌ها در ظاهر از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند زیرا در یک بازه زمانی اندک، بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز آنها تخصیص داده شده است. بنابراین مهم‌ترین اقدام درخصوص این گروه، تخصیص اعتبار باقی‌مانده و اتمام پروژه است.

• پروژه‌های با طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)
این گروه از پروژه‌ها، شرایط بینابینی نسبت به دو گروه نخست دارند اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها از منظر عمر و درصد تخصیص، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند. لذا نظارت و بررسی دقیق پروژه‌ها، آسیب‌شناسی علل تأخیر برای پروژه‌های قدیمی‌تر و تصمیم‌گیری درخصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه، مهم‌ترین اقدام‌های مورد نیاز برای آنها محسوب می‌شود.

• پروژه‌های با طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)
طول عمر این پروژه‌ها به‌گونه‌ای است که هنوز انحراف جدی درخصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است؛ اگرچه درصد تخصیص پایین بخشی از پروژه‌های این گروه، می‌تواند در سال‌های آتی نگران‌کننده باشد. لذا پیشنهاد می‌شود درخصوص پروژه‌های عمرانی گروه پنجم، نظارت جدی با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی صورت پذیرد.^۱
بر این اساس، در نمودار زیر، نحوه طبقه‌بندی پروژه‌های عمرانی استان لرستان و اقدام‌های مورد نیاز درخصوص هر طبقه، به تصویر کشیده شده است:

نمودار ۱۶. طبقه‌بندی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان و اقدام‌های مورد نیاز هر طبقه

مأخذ: نتایج تحقیق.

۱. اولویت‌بندی و اقدام‌های پیشنهادی در این دسته‌بندی، صرفاً بر مبنای دو شاخص عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه صورت پذیرفته تا تصویری کلی از وضعیت پروژه‌های استان و اقدام‌های احتمالی مورد نیاز به‌دست آید. بدیهی است تصمیم‌گیری نهایی درخصوص سرانجام پروژه‌های یادشده، منوط به بررسی دقیق آنها و مشاوره با دست‌اندرکاران هر پروژه و متخصصان امر است.

با عنایت به مطالب فوق‌الذکر، در جدول زیر، طبقه‌بندی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان در قالب ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار و تعداد پروژه‌های مربوط به هر طبقه نشان داده شده است:

جدول ۹. ماتریس عمر - درصد تخصیص اعتبار پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان (تعداد پروژه)

عمر پروژه	کمتر از ۵ سال	بین ۵ تا ۱۰ سال	بین ۱۰ تا ۱۵ سال	بین ۱۵ تا ۲۰ سال	۲۰ سال و بیشتر	درصد تخصیص اعتبار
						کمتر از ۲۰ درصد
بین ۲۰ تا ۴۰ درصد	۱۶	۱۰	۲	۰	۰	کمتر از ۲۰ درصد
بین ۴۰ تا ۶۰ درصد	۶۰	۴۰	۱۲	۰	۴	بین ۲۰ تا ۴۰ درصد
بین ۴۰ تا ۶۰ درصد	۱۵۴۸	۶۹	۱۵	۷	۷	بین ۴۰ تا ۶۰ درصد
بین ۶۰ تا ۸۰ درصد	۹۰	۶۴	۲۲	۱۲	۳	بین ۶۰ تا ۸۰ درصد
۸۰ درصد و بیشتر	۳۲	۶۳	۵۴	۲۰	۹	۸۰ درصد و بیشتر

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

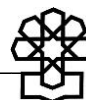
با توجه به اطلاعات مندرج در جدول فوق، ملاحظه می‌شود چهار پروژه عمرانی استان لرستان در گروه پروژه‌های «عمر بالا و تخصیص اندک» قرار دارند که تعیین تکلیف آنها باید در اولویت نخست تصمیم‌گیران و سیاستگذاران استان قرار گیرد. چهار پروژه یادشده به شرح جدول زیر است:

جدول ۱۰. پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان با عمر بالا و تخصیص اندک

عنوان فصل	عنوان پروژه	درصد تخصیص اعتبار	عمر پروژه در سال ۱۳۹۸	اعتبارات اختصاص یافته	کل اعتبار پروژه	شهرستان
فصل منابع آب	تکمیل و تجهیز شبکه‌های اندازه‌گیری آب‌های سطحی و زیرزمینی	۲۲/۴	۲۰	۴۹.۱۹۸	۲۱۹.۲۱۸	سطح استان
فصل منابع آب	تعادل بخشی منابع آب	۲۶/۷	۲۰	۱۷۳.۹۴۹	۶۵۲.۲۳۲	سطح استان
فصل آب و فاضلاب	ایجاد تأسیسات فاضلاب شهر بروجرد	۲۹/۶	۲۹	۳۴۸.۹۸۲	۱.۱۸۰.۳۸۳	بروجرد
فصل آب و فاضلاب	ایجاد تأسیسات فاضلاب شهر دورود	۳۰/۹	۲۰	۲۸۳.۸۵۴	۹۱۹.۵۹۱	دورود

مأخذ: همان.

همچنین در جدول زیر، شمایی کلی در خصوص وضعیت پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان بر مبنای اولویت‌بندی صورت گرفته در قالب ماتریس عمر - تخصیص ارائه شده است:

جدول ۱۱. وضعیت کلی پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان بر مبنای اولویت‌بندی ماتریس عمر - تخصیص

(میلیون ریال / درصد)

اولویت بر حسب ماتریس عمر - تخصیص	تعداد پروژه‌ها	مجموع اعتبارات اختصاص یافته به پروژه‌ها	کل اعتبار پروژه‌ها	برآورد اعتبار باقی مانده	درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها
اولویت ۱	۴	۸۵۵.۹۸۳	۲.۹۷۱.۴۲۴	۲.۱۱۵.۴۴۱	۲۹
اولویت ۲	۸۳	۸.۲۱۷.۴۰۳	۸.۷۸۹.۷۶۵	۵۷۲.۳۶۲	۹۳
اولویت ۳	۹۵	۱.۲۴۰.۲۰۵	۱.۳۵۴.۱۶۹	۱۱۳.۹۶۵	۹۲
اولویت ۴	۸۰	۷.۹۵۹.۹۶۸	۱۳.۸۴۸.۲۷۸	۵.۸۸۸.۳۰۹	۵۷
اولویت ۵	۱.۸۹۷	۱۳.۲۵۵.۳۷۶	۲۷.۰۱۹.۴۹۲	۱۳.۷۶۴.۱۱۶	۴۹

مأخذ: همان.

بر اساس اطلاعات مندرج در جدول فوق، برای چهار پروژه مربوط به اولویت ۱، در مجموع حدود ۳۰۰ میلیارد تومان اعتبار در نظر گرفته شده است که به رغم عمر بالای پروژه‌های این گروه، صرفاً ۲۹ درصد اعتبار پیش‌بینی شده (حدوداً ۸۶ میلیارد تومان)، تخصیص اعتبار صورت پذیرفته است. پروژه‌های اولویت ۲ و ۳ با درصد تخصیص بیش از ۹۰ درصد، محتمل‌ترین پروژه‌ها برای اتمام فوری‌اند که اعتبار باقی‌مانده آنها مجموعاً ۶۹ میلیارد تومان برآورد شده است. از سوی دیگر، پروژه‌های اولویت ۴ و ۵ که در مجموع حدود ۷۶ درصد کل اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه‌های عمرانی استان را در برمی‌گیرند، از منظر تخصیص اعتبار، شرایط چندان مطلوبی نداشته و به ترتیب ۵۷ و ۴۹ درصد تخصیص اعتبار داشته‌اند.

۲-۴. ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان بر حسب اعتبار پروژه

به منظور ارزیابی اندازه پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان، پس از بررسی کل اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از پروژه‌های یادشده و با توجه به بازه گسترده اعتبار پروژه‌ها که از ۳ میلیون تومان تا بیش از ۱۸۱ میلیارد تومان متغیر است، نسبت به طبقه‌بندی آنها در قالب پنج دسته به شرح زیر، اقدام شده است:

- پروژه‌های بسیار کوچک: کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار

- پروژه‌های کوچک: بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار

- پروژه‌های متوسط: بین ۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار

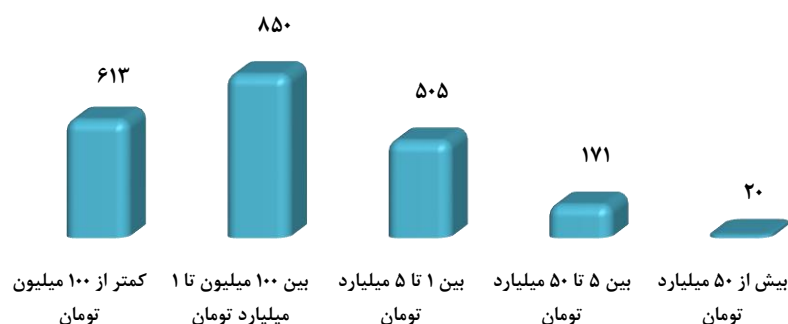
- پروژه‌های بزرگ: بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان اعتبار

- پروژه‌های بسیار بزرگ: بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار

بر این اساس در نمودار زیر، تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان بر حسب اندازه پروژه‌ها

(اعتبار پیش‌بینی شده برای پروژه) ارائه شده است:

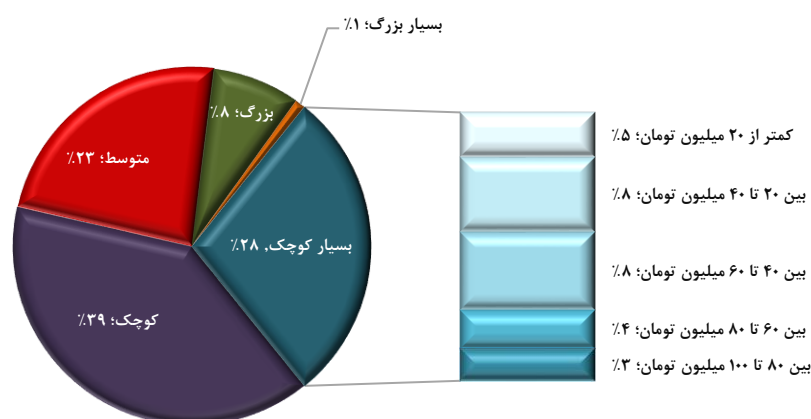
نمودار ۱۷. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان برحسب اندازه پروژه

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

همچنین در نمودار زیر، توزیع پروژه‌های عمرانی استان لرستان برحسب اندازه پروژه‌ها به تصویر کشیده شده است:

نمودار ۱۸. توزیع پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان برحسب اندازه پروژه‌ها

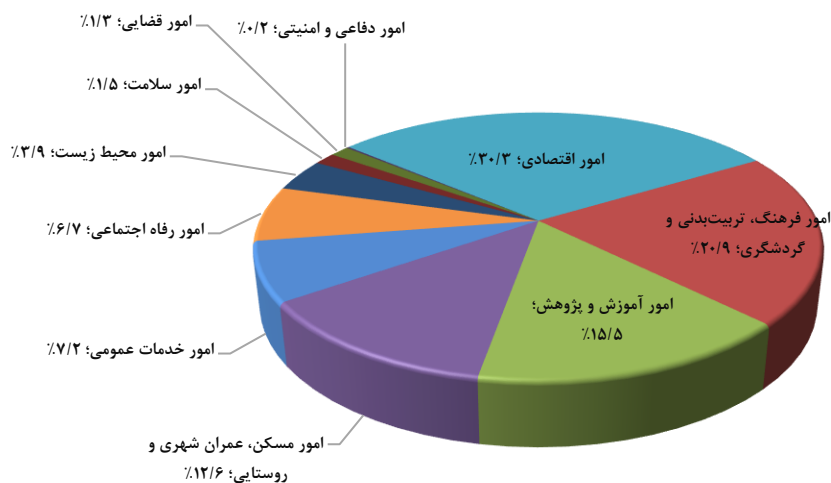
مأخذ: همان.

به‌این ترتیب ملاحظه می‌شود پروژه‌های کوچک (بین ۱۰۰ میلیون تا ۱ میلیارد تومان اعتبار)، با اختصاص ۳۹ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان لرستان از بیشترین فراوانی برخوردارند. همچنین پروژه‌های بسیار کوچک (کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار) و متوسط (۱ تا ۵ میلیارد تومان اعتبار)، به ترتیب با ۶۱۳ پروژه (۲۸ درصد سهم) و ۵۰۵ پروژه (۲۳ درصد سهم)، در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شایان ذکر است، اندازه ۱۷۱ پروژه استان لرستان (۸ درصد کل پروژه‌های استان)، بزرگ و اعتبار پیش‌بینی شده برای آنها، بین ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان است و همچنین ۲۰ پروژه در اندازه بسیار بزرگ برنامه‌ریزی شده‌اند و برای آنها بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار در نظر گرفته شده است.

در نمودار زیر، سهم امور مختلف از پروژه‌های بسیار کوچک نشان داده شده است:

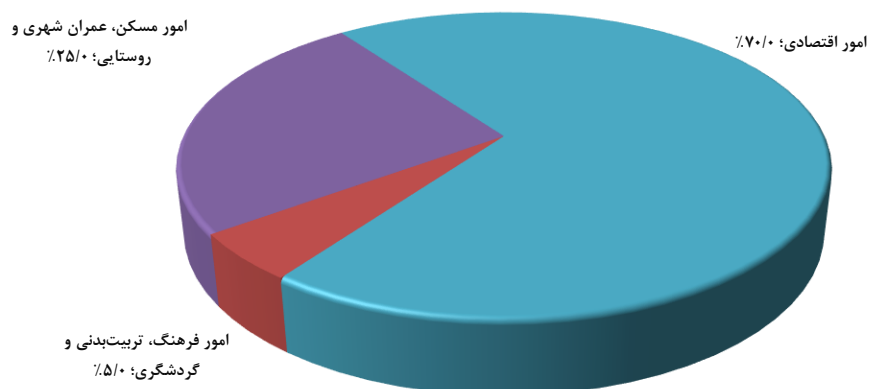
نمودار ۱۹. توزیع پروژه‌های بسیار کوچک (کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار) برحسب امور

مأخذ: همان.

همان‌گونه که در نمودار مشخص است، بیشترین سهم از پروژه‌های عمرانی بسیار کوچک در استان لرستان مربوط به «امور اقتصادی» است. همچنین «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری»، «امور آموزش و پژوهش» و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. در نمودار زیر سهم امور مختلف از ۲۰ پروژه عمرانی بسیار بزرگ استان (بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار)، نشان داده شده است:

نمودار ۲۰. توزیع پروژه‌های بسیار بزرگ (بیش از ۵۰ میلیارد تومان اعتبار) برحسب امور

مأخذ: همان.

نمودار فوق نشان می‌دهد بیشترین سهم از پروژه‌های بسیار بزرگ نیز به «امور اقتصادی»، اختصاص یافته است و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» و «امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری» در رتبه‌های بعدی قرار دارند. در جدول زیر، وضعیت پروژه‌های عمرانی استان لرستان به‌صورت هم‌زمان برحسب اندازه پروژه و اولویت‌بندی ماتریس عمر - تخصیص، مورد بررسی قرار گرفته است:

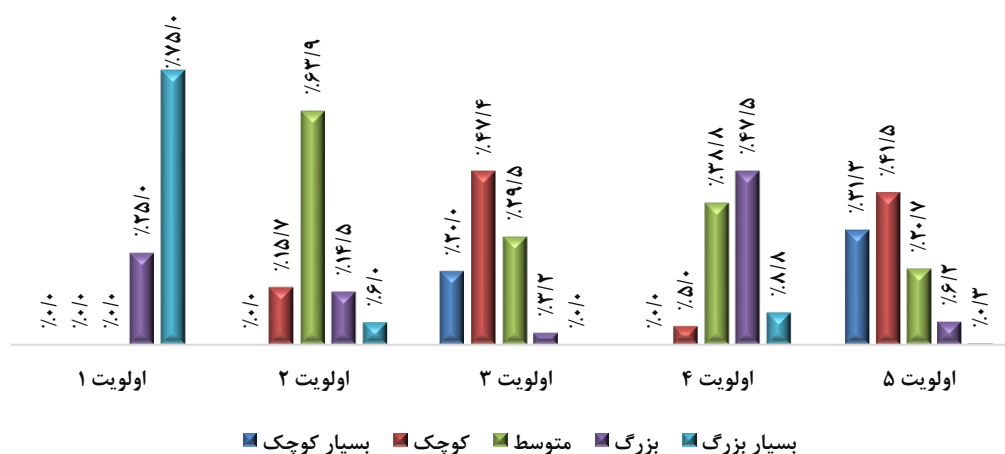
جدول ۱۲. تعداد پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان برحسب اندازه و اولویت

اندازه پروژه	اولویت پروژه	اولویت ۱	اولویت ۲	اولویت ۳	اولویت ۴	اولویت ۵	جمع
بسیار کوچک	۰	۰	۱۹	۰	۰	۵۹۴	۶۱۳
کوچک	۰	۱۳	۴۵	۴	۷۸۸	۸۵۰	۸۵۰
متوسط	۰	۵۳	۲۸	۳۱	۳۹۳	۵۰۵	۵۰۵
بزرگ	۱	۱۲	۳	۳۸	۱۱۷	۱۷۱	۱۷۱
بسیار بزرگ	۳	۵	۰	۷	۵	۲۰	۲۰
جمع	۴	۸۳	۹۵	۸۰	۱۸۹۷	۲۰۱۵۹	۲۰۱۵۹

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

با استفاده از اطلاعات مندرج در جدول فوق، در نمودار زیر توزیع پروژه‌های عمرانی استان لرستان، برحسب اندازه پروژه‌ها و اولویت‌بندی ماتریس عمر- تخصیص، نشان داده شده است:

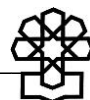
نمودار ۲۱. توزیع پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان برحسب اندازه و اولویت

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

همان‌گونه که ملاحظه می‌شود سه پروژه از چهار پروژه‌ای که به دلیل طول عمر زیاد و درصد تخصیص اندک، در اولویت اول تعیین تکلیف قرار گرفته‌اند، از نظر اندازه، در زمره پروژه‌های «بسیار بزرگ» به‌شمار می‌روند و اعتبار پیش‌بینی‌شده برای هر یک از آنها بیش از ۵۰ میلیارد تومان است. یک پروژه دیگر نیز، پروژه «بزرگ» محسوب می‌شود و اعتبار مورد نیاز آن در بازه ۵ تا ۵۰ میلیارد تومان قرار می‌گیرد.

پروژه‌های اولویت دوم که ضمن دارا بودن عمر طولانی، از درصد تخصیص بالایی برخوردارند و لذا تصمیم در خصوص اتمام فوری آنها محتمل‌تر است، عمدتاً در گروه پروژه‌های «متوسط» قرار دارند. پروژه‌های اولویت سوم (عمر اندک و تخصیص بالا)، عمدتاً «کوچک» و «متوسط» هستند.

ازسوی دیگر، بیش از ۸۶ درصد از پروژه‌های اولویت ۴ (طول عمر متوسط/زیاد و تخصیص اندک/متوسط) که طی سال‌های آتی، در صورت عدم پیشرفت قابل ملاحظه و افزایش طول عمر، قابلیت انتقال به ناحیه مربوط به پروژه‌های اولویت ۱ را دارا می‌باشند در زمره پروژه‌های «متوسط» و «بزرگ» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی‌شده برای هر یک از آنها بین ۱ تا ۵۰ میلیارد تومان است.

شایان ذکر است حدود ۷۳ درصد از پروژه‌های اولویت ۵ (عمر اندک و تخصیص اندک/متوسط) که تقریباً ۸۸ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان لرستان را دربرمی‌گیرند و عملیات اجرایی آنها طی یک دهه اخیر آغاز شده است، از نظر اندازه در زمره پروژه‌های «بسیار کوچک» و «کوچک» قرار گرفته‌اند. اندازه ۲۱ درصد دیگر این گروه از پروژه‌ها «متوسط» بوده است. از این رو سهمی کمتر از ۷ درصد از پروژه‌های یادشده به پروژه‌های «بزرگ» و «خیلی بزرگ» اختصاص یافته است.

جمع‌بندی و پیشنهادها

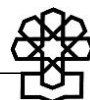
در بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان مشخص شد که در سال ۱۳۹۸ تعداد ۲۱۵۹ پروژه عمرانی ذیل ۱۰ امور، ۳۲ فصل، ۷۸ برنامه و ۴۷۳ طرح، در استان یادشده فعال بوده است. قدیمی‌ترین این پروژه‌ها از سال ۱۳۶۷ آغاز شده است. مجموع اعتبار پیش‌بینی‌شده برای پروژه‌های مذکور در حدود ۵۴ هزار میلیارد ریال است که در مجموع، ۵۸/۴ درصد اعتبارات یادشده (بالغ بر ۳۱.۵ هزار میلیارد ریال)، جهت اجرای این پروژه‌ها، تخصیص داده شده است. متوسط عمر پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان در سال ۱۳۹۸ معادل سه سال بوده است. در بررسی موضوعی پروژه‌های عمرانی استان لرستان، مشخص شد «امور اقتصادی» با ۳۱/۵ درصد سهم و «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» با ۲۲ درصد سهم، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌های استان را به خود تخصیص داده‌اند. «امور اقتصادی» از منظر اعتبارات تخصیص‌یافته نیز با اختلاف شدیدتری نسبت به سایر امور، در رتبه نخست قرار دارد. در این زمینه سهم «امور اقتصادی» از کل اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان بالغ بر ۶۱ درصد است. همچنین «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» با سهم ۲۱/۶ درصدی از اعتبارات تخصیص‌یافته، از این منظر در رتبه دوم قرار گرفته است.

در طبقه‌بندی پروژه‌های عمرانی استان برحسب فصول مختلف، ۳ فصل «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری»، «کشاورزی و منابع طبیعی» و «منابع آب» به ترتیب با ۱۴/۶، ۱۲/۸ و ۹/۷ درصد، بیشترین سهم را از تعداد پروژه‌های استان به خود اختصاص داده‌اند. در این راستا، «فصل توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری» در زمره «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» قرار دارد و فصل‌های «کشاورزی و منابع طبیعی» و «منابع آب» نیز ذیل «امور اقتصادی» طبقه‌بندی شده‌اند. ازسوی دیگر فصل «منابع آب» با ۴۵ درصد سهم، بیشترین سهم را نسبت به سایر فصول، از اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان به خود اختصاص داده است. از این منظر، فصول «آب و فاضلاب» و «توسعه و خدمات شهری، روستایی و عشایری» به ترتیب با ۱۲ و ۹/۶ درصد سهم، در رتبه‌های دوم و سوم قرار گرفته‌اند. دو فصل یادشده در قالب «امور مسکن، عمران شهری و روستایی» طبقه‌بندی شده‌اند.

همچنین از منظر برنامه‌ای، سه برنامه «تأمین آب (فصل منابع آب- امور اقتصادی)»، «توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای (فصل حمل‌ونقل- امور اقتصادی)» و «ارائه خدمات آب شهری و روستایی (فصل آب و فاضلاب- امور مسکن، عمران شهری و روستایی)»، بیشترین سهم از تعداد پروژه‌ها و سه برنامه «تأمین آب (فصل منابع آب- امور اقتصادی)»، «عرضه آب (فصل منابع آب- امور اقتصادی)» و «توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب (فصل آب و فاضلاب- امور مسکن، عمران شهری و روستایی)» بیشترین سهم از اعتبارات تخصیص‌یافته را به خود اختصاص داده‌اند. شایان توجه است ۶۹ برنامه عمرانی استان لرستان به‌رغم دربرگرفتن ۱۴۰۱ پروژه از مجموع ۲۱۵۹ پروژه عمرانی استان (معادل ۶۵ درصد کل پروژه‌ها)، فقط ۲۴ درصد از کل اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان، سهم داشته‌اند. در این زمینه، ۵۱ برنامه از ۶۹ برنامه یادشده، هریک سهمی بسیار ناچیز و کمتر از ۰/۵ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان را جذب کرده‌اند. نتایج حاصل از بررسی جغرافیایی پروژه‌های عمرانی استان لرستان در سطح شهرستان‌های استان، حاکی از آن است که شهرستان «خرم‌آباد» به‌عنوان مرکز استان، ضمن برخورداری از سهم ۱۶ درصدی از تعداد پروژه‌های استان، در حدود ۲۶ درصد از اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته استان را نیز جذب کرده و به‌این ترتیب، عدم تعادل نسبی میان مرکز استان با سایر شهرستان‌ها ایجاد شده است. پس از شهرستان «خرم‌آباد»، شهرستان «ازنا» با برخورداری از سهمی بالغ بر ۱۱ درصد از اعتبارات تخصیص‌یافته استان، در رتبه دوم قرار گرفته است. در این زمینه این موضوع قابل تأمل است که شهرستان یادشده در حالی در رتبه دوم جذب اعتبارات تخصیص‌یافته قرار گرفته که سهم آن از تعداد پروژه‌های عمرانی استان، فقط ۶/۲ درصد بوده و در رتبه ماقبل آخر قرار گرفته است. این موضوع می‌تواند به‌دلیل وجود دو پروژه از ۲۰ پروژه «بسیار بزرگ» استان (با اعتبار بیش از ۵۰ میلیارد تومان) در شهرستان «ازنا» و نسبت تخصیص قابل قبول اعتبار پروژه‌های شهرستان یادشده باشد. این شهرستان با برخورداری از نسبت تخصیص حدود ۸۰ درصدی، از منظر این شاخص در رتبه نخست استان قرار گرفته است.

شایان ذکر است سه شهرستان «رومشکان»، «چگنی» و «سلسله»، برحسب شاخص سهم از کل اعتبارات عمرانی تخصیص‌یافته، در میان ۱۱ شهرستان استان، در سه رتبه پایانی قرار گرفته‌اند و سهمی کمتر از ۵ درصد داشته‌اند. بررسی شاخص درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سطح شهرستان‌های استان نشان می‌دهد پس از شهرستان «ازنا»، شهرستان‌های «دورود»، «خرم‌آباد» و «الیگودرز»، به ترتیب با ۶۵/۵، ۶۱/۵ و ۶۰ درصد، در جایگاه مناسبی قرار دارند و در سوی مقابل شهرستان‌های «بروجرد» و «پلدختر» به ترتیب با جذب ۴۷/۶ و ۴۸/۵ درصد از اعتبار مورد نیاز پروژه‌های خود، شرایط نامطلوب‌تری دارند.

پس از بررسی موضوعی و جغرافیایی پروژه‌های تملک‌داری‌های سرمایه‌ای استان لرستان، مسئله طول عمر و درصد تخصیص اعتبار پروژه‌ها به‌صورت هم‌زمان مورد ارزیابی قرار گرفته است. این موضوع از آن جهت اهمیت دارد که طولانی شدن عمر پروژه‌ها و عدم حصول دستاورد قابل‌اتکا به‌رغم صرف زمان و منابع فراوان به یکی از معضلات جدی طرح‌های عمرانی کشور مبدل شده است. از این‌رو ایجاد مبنای مناسبی برای قضاوت و تصمیم‌گیری درخصوص نحوه برخورد با طرح‌های عمرانی استان، ضروری به‌نظر می‌رسد. به‌ویژه آنکه طولانی شدن اجرای برخی طرح‌های عمرانی، علاوه بر هدردهی منابع سرمایه‌ای کشور، آثاری بر میزان برنامه‌پذیری فرایند توسعه اقتصادی کشور برجای خواهد گذاشت. به‌عبارت‌دیگر، طولانی شدن عمر پروژه‌های عمرانی یک استان به این معناست که بخشی از برنامه‌های عمران

و توسعه استان، متمرکز بر موضوع‌هایی است که سال‌ها پیش برنامه‌ریزی شده‌اند. بنابراین نوعی وابستگی به مسیر طی شده در تخصیص منابع مالی مشاهده می‌شود و بخش قابل ملاحظه‌ای از منابع عمرانی استان، بدون توجه به اصول و مبانی آمایش سرزمین و نیازها و مقتضیات روز استان، صرف پروژه‌هایی می‌شود که مدت‌ها پیش، برنامه‌ریزی و آغاز شده‌اند. از این‌رو، پروژه‌های عمرانی استان لرستان در قالب ماتریسی تحت عنوان عمر-درصد تخصیص مورد ارزیابی قرار گرفته و در پنج گروه، به شرح جدول زیر طبقه‌بندی شده‌اند:

جدول ۱۳. ارزیابی وضعیت پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان براساس (ماتریس عمر-درصد تخصیص)

اولویت	گروه	تعداد پروژه	پیشنهاد نحوه برخورد	توضیحات
۱	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد)	۴	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه 	چشم‌انداز کوتاه‌مدتی برای اتمام آنها متصور نیست.
۲	طول عمر زیاد (بیش از ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	۸۳	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر اتمام یا اصلاح پروژه 	به دلیل تخصیص بخش قابل توجهی از اعتبار مورد نیاز پروژه، گزینه توقف چندان مطرح نیست.
۳	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار زیاد (بیش از ۸۰ درصد)	۹۵	<ul style="list-style-type: none"> تخصیص اعتبار باقی‌مانده و اتمام پروژه 	از وضعیت مناسبی نسبت به سایر گروه‌ها برخوردار است.
۴	طول عمر متوسط (۱۰ تا ۱۵ سال) و تخصیص اعتبار اندک (کمتر از ۴۰ درصد) یا طول عمر متوسط و بیشتر (بیش از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط (۴۰ تا ۸۰ درصد)	۸۰	<ul style="list-style-type: none"> نظارت و بررسی دقیق پروژه آسیب‌شناسی علل تأخیر پروژه‌های قدیمی‌تر تصمیم‌گیری در خصوص توقف، اصلاح یا اتمام پروژه 	شرایط بینابینی نسبت به دو اولویت نخست دارند اما با توجه به شرایط متعادل‌تر آنها، در اولویت چهارم قرار گرفته‌اند.
۵	طول عمر اندک (کمتر از ۱۰ سال) و تخصیص اعتبار متوسط و کمتر (کمتر از ۸۰ درصد)	۱.۸۹۷	<ul style="list-style-type: none"> نظارت بر پروژه با هدف پیشگیری از انحراف فرایند اجرایی 	هنوز انحراف جدی در خصوص میزان پیشرفت پروژه رخ نداده است.

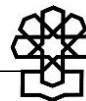
مأخذ: نتایج تحقیق.

همچنین ارزیابی «اندازه» پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان لرستان براساس کل اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از پروژه‌ها صورت پذیرفته است. براساس طبقه‌بندی شرح داده شده در متن گزارش، ۲۸/۴ درصد پروژه‌های عمرانی استان لرستان، در زمره پروژه‌های «بسیار کوچک» قرار می‌گیرند. ۳۹/۴ درصد پروژه‌ها «کوچک» و ۲۳/۴ درصد آنها، «متوسط» است و در نهایت، پروژه‌های «بزرگ» و «بسیار بزرگ»، به ترتیب ۷/۹ و ۰/۹ درصد از کل پروژه‌های استان را به خود اختصاص داده‌اند.

شایان ذکر است از میان چهار پروژه‌ای که براساس ماتریس عمر-درصد تخصیص، در اولویت اول تعیین تکلیف قرار گرفته‌اند، یک پروژه در زمره پروژه‌های «بزرگ» و سه پروژه در گروه پروژه‌های «بسیار بزرگ» قرار دارند؛ پروژه‌های اولویت ۲ عمدتاً در گروه پروژه‌های «متوسط» قرار دارند. پروژه‌های اولویت ۳ عمدتاً «کوچک» و «متوسط» هستند. همچنین بیش از ۸۶ درصد از پروژه‌های اولویت ۴ که انتقال آنها به اولویت ۱ طی سال‌های آتی محتمل است در زمره پروژه‌های «متوسط» و «بزرگ» قرار دارند و اعتبار پیش‌بینی شده برای هریک از آنها بین ۱ تا ۵۰ میلیارد تومان است.

۷۳ درصد از پروژه‌های اولویت ۵ که مجموعاً ۸۸ درصد از کل پروژه‌های عمرانی استان را دربرمی‌گیرند «بسیار کوچک» یا «کوچک» هستند.

با توجه به آنکه پروژه‌هایی که عمر آنها کمتر از ۱۰ سال است، برحسب درصد تخصیص اعتبار، در اولویت سوم و پنجم جای گرفته‌اند، می‌توان گفت بخش عمده پروژه‌های عمرانی استان که طی یک دهه اخیر بارگذاری شده‌اند، از نظر شاخص اندازه، کوچک یا بسیار کوچک هستند و برای آنها اعتباری کمتر از ۱ میلیارد تومان در نظر گرفته شده است.

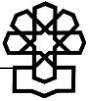

پیوست ۱

براساس مستندات ارائه شده توسط معاونت امور استان‌های سازمان برنامه و بودجه، منابع اعتباری استانی می‌تواند از سرفصل‌های زیر تأمین شود:

- اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی،
- مجموع ۳ درصد درآمد حاصل از صادرات نفت خام و گاز طبیعی،
- مصوبات خاص استان‌ها،
- اعتبارات ۲۷ درصد ارزش افزوده،
- اعتبارات موضوع ماده (۲۳) قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و اخذ جرائم رانندگی،
- حوادث غیرمترقبه ماده (۱۰) قانون تنظیم،
- اعتبارات قانون استفاده متوازن در جدول ۹ توازن ملی ابلاغی به استان‌ها،
- اعتبار موضوع بازپرداخت فروش اموال منقول و غیرمنقول دولتی،
- اعتبار تعهدات سفرهای رهبر انقلاب اسلامی،
- اعتبار تعهدات سفرهای ریاست جمهوری،
- اعتبار موضوع ارتقای درآمدهای استانی،
- اعتبار متمرکز درآمد- هزینه دستگاه‌های اجرایی،
- اعتبارات موضوع ماده (۶۳) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت،
- هزینه‌های پیش‌بینی نشده سرمایه‌ای،
- کمک به هزینه‌های اجتناب‌ناپذیر و ضروری،
- کمک به اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی،
- کمک بلاعوض، یارانه سود و کارمزد وجوه اداره‌شده، تحقیقات، آموزش و نظارت بر اجرای طرح‌های تولیدی و خدماتی آموزش عالی غیرانتفاعی،
- کمک به توسعه زیربنای روستایی، تکمیل مجتمع‌های آبرسانی و زیرساخت‌های نواحی صنعتی و کمک‌های فنی و اعتباری به توسعه اشتغال روستایی،
- کمک به اجرای طرح‌های مشارکت با بخش خصوصی،
- اعتبارات موضوع واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیمه‌تمام، تکمیل‌شده و آماده بهره‌برداری دولت،
- ایجاد زیرساخت‌های توسعه پایدار شرق و غرب کشور،
- اعتبارات موضوع طرح‌های بیمارستان‌های کشور،

- پرداخت مطالبات مشاوران و پیمانکاران طرح‌های سدها و شبکه‌های آبیاری و زهکشی متوقف شده در حوزه دریاچه ارومیه،
- تسویه بدهی‌های قطعی دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و خصوصی و نهادهای غیردولتی از طریق تهاتر بدهی اشخاص یادشده به بانک‌ها،
- تسویه بدهی‌های قطعی شده دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و خصوصی،
- تعهدات پرداخت نشده بودجه مصوب سال‌های قبل، موضوع مواد (۶۳) و (۶۴) قانون محاسبات عمومی کشور،
- اعتبارات موضوع فروش سهام، سهم‌الشرکه، اموال دارایی‌ها و حقوق مالی و نیروگاه‌های متعلق به دولت و مؤسسه‌ها و شرکت‌های دولتی وابسته و تابعه اوراق مشارکت،
- منابع داخلی شرکت‌های دولتی،
- منابع داخلی شهرداری‌ها،
- تسهیلات وام خارجی،
- تسهیلات وام داخلی،
- خودیاری.

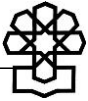

جدول خلاصه وضعیت تخصیص اعتبار به پروژه‌های عمرانی استان لرستان برحسب برنامه

(میلیون ریال/ درصد)

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۳۰۷۰۰۳۰۰۰	برنامه تأمین آب	۸.۱۰۲.۱۰۲	۲.۵۱۹.۹۱۴	۱.۴۰۱.۰۷۲	۹.۵۰۳.۱۷۵	۲.۸۷۰.۷۰۳	۱۳.۴۹۲.۷۲۰	۷۰/۴
۱۳۰۷۰۰۲۰۰۰	برنامه عرضه آب	۳.۳۲۵.۶۹۸	۱.۲۷۰.۶۹۲	۷۰۶.۵۰۵	۴.۰۳۲.۲۰۳	۷۸۱.۲۲۷	۵.۳۷۷.۶۱۷	۷۵/۰
۱۵۰۳۰۰۲۰۰۰	برنامه توسعه تأسیسات فاضلاب و بازچرخانی آب	۲.۲۶۲.۰۰۲	۱.۳۰۵.۴۳۰	۷۲۵.۸۱۹	۲.۹۸۷.۸۲۱	۳.۰۵۳.۴۵۸	۶.۶۲۰.۸۹۰	۴۵/۱
۱۳۰۳۰۱۶۰۰۰	برنامه توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای	۱.۰۰۷.۸۸۰	۲.۱۶۲.۲۷۲	۱.۲۰۲.۲۲۳	۲.۲۱۰.۱۰۳	۱.۷۱۸.۹۱۶	۴.۸۸۹.۰۶۷	۴۵/۲
۱۵۰۲۰۰۴۰۰۰	برنامه حمل‌ونقل شهری و روستایی	۵۷۸.۰۲۲	۱.۷۵۱.۴۹۵	۹۷۳.۸۳۱	۱.۵۵۱.۸۵۳	۳۷.۰۰۰	۲.۳۶۶.۵۱۷	۶۵/۶
۱۵۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه ارائه خدمات شهری و روستایی	۱۱۴.۲۲۹	۱.۷۷۷.۸۱۵	۹۸۸.۴۶۵	۱.۱۰۲.۶۹۴	۱۸.۰۰۰	۱.۹۱۰.۰۴۴	۵۷/۷
۱۷۰۲۰۰۴۰۰۰	برنامه گسترش ورزش همگانی	۵۲۸.۶۵۳	۱.۰۰۳.۰۳۰	۵۵۷.۶۸۵	۱.۰۸۶.۳۳۸	۱.۵۳۶.۴۳۲	۳.۰۶۸.۱۱۵	۳۵/۴
۱۵۰۳۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات آب شهری و روستایی	۳۹۴.۱۵۷	۶۹۶.۴۴۷	۳۸۷.۲۲۵	۷۸۱.۳۸۲	۵۱۲.۳۲۰	۱.۶۰۲.۹۲۴	۴۸/۷
۱۳۰۴۰۱۱۰۰۰	برنامه ایجاد و توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی	۳۷۶.۴۶۶	۴۶۳.۹۳۳	۲۵۷.۹۴۷	۶۳۴.۴۱۳	۲۷۲.۰۸۰	۱.۱۱۲.۴۷۹	۵۷/۰
۱۳۰۶۰۰۸۰۰۰	برنامه افزایش تولید آبزیان پرورشی	۳۹۴.۳۲۶	۲۸۳.۶۳۹	۱۵۷.۷۰۳	۵۵۲.۰۳۰	۱۷۴.۰۰۰	۸۵۱.۹۶۵	۶۴/۸
۱۳۰۱۰۱۵۰۰۰	برنامه توسعه امور برق	۰	۷۷۱.۵۰۰	۴۲۸.۹۵۴	۴۲۸.۹۵۴	۰	۷۷۱.۵۰۰	۵۵/۶
۱۰۰۲۰۵۴۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۲۳۲.۹۷۸	۳۱۱.۲۷۶	۱۷۳.۰۶۹	۴۰۶.۰۴۷	۱۶۳.۰۰۰	۷۰۷.۲۵۴	۵۷/۴
۱۷۰۳۰۳۴۰۰۰	برنامه گسترش و بهسازی کتابخانه‌های عمومی	۲۳۱.۷۴۰	۲۵۹.۹۸۲	۱۴۴.۵۵۰	۳۷۶.۲۹۰	۱۱۰.۹۶۲	۶۰۲.۶۸۴	۶۲/۴
۱۷۰۱۰۳۱۰۰۰	برنامه اطلاع‌رسانی و تبلیغات دینی رسانه‌ای	۳۱۶.۵۷۹	۱۰۴.۲۴۳	۵۷.۹۵۹	۳۷۴.۵۲۸	۳۶۳.۵۰۰	۷۸۴.۳۲۲	۴۷/۸
۱۷۰۶۰۰۲۰۰۰	برنامه توسعه گردشگری داخلی	۱۴۷.۰۳۸	۳۸۴.۰۰۷	۲۱۳.۵۰۸	۳۶۰.۵۴۶	۷۸.۰۹۵	۶۰۹.۱۴۰	۵۹/۲
۱۳۰۷۰۰۶۰۰۰	برنامه بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب	۲۳۰.۴۵۶	۲۲۷.۷۹۵	۱۲۶.۶۵۴	۳۵۷.۱۱۰	۷۲۸.۰۷۰	۱.۱۸۶.۳۲۱	۳۰/۱
۱۸۰۱۰۰۱۰۰۰	برنامه آموزش ابتدایی	۳.۴۸۰	۶۰.۹۹۱۶	۳۳۹.۱۱۳	۳۴۲.۵۹۳	۲۳.۰۰۰	۶۳۶.۳۹۶	۵۳/۸
۱۳۰۳۰۱۷۰۰۰	برنامه توسعه حمل‌ونقل هوایی	۳۰۸.۶۳۴	۲۰.۰۰۰	۱۱.۱۲۰	۳۱۹.۷۵۴	۰	۳۲۸.۶۳۴	۹۷/۳
۱۳۰۷۰۰۵۰۰۰	برنامه مهندسی رودخانه‌ها و سواحل	۲۹.۸۰۷	۴۵۹.۱۹۷	۲۵۵.۳۱۴	۲۸۵.۱۲۰	۵۵.۵۰۰	۵۴۴.۵۰۴	۵۲/۴
۱۵۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه ساماندهی عشایر	۷۲.۸۶۶	۳۷۳.۷۱۵	۲۰۷.۷۸۶	۲۸۰.۶۵۲	۹۷.۰۰۰	۵۴۳.۵۸۱	۵۱/۶

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۷۰۳۰۲۲۰۰۰	برنامه حمایت از فعالیت‌های فرهنگی، هنری، دینی استان‌ها	۱۵۰.۵۰۷	۱۱۲.۴۱۰	۶۲.۵۰۰	۲۱۳.۰۰۷	۳۷.۰۰۰	۲۹۹.۹۱۷	۷۱/۰
۱۳۰۶۰۱۲۰۰۰	برنامه بهبود بهره‌وری آب در عرصه کشاورزی	۸۸۸	۳۷۶.۵۸۴	۲۰۹.۳۸۱	۲۱۰.۲۶۹	۳.۵۰۰	۳۸۰.۹۷۲	۵۵/۲
۱۲۰۱۰۰۵۰۰۰	برنامه اقدامات تأمینی و مدیریت بحران	۱۸۱.۸۰۰	۳۸.۶۳۹	۲۱.۴۸۳	۲۰۳.۲۸۳	۵.۰۰۰	۲۲۵.۴۳۹	۹۰/۲
۱۳۰۶۰۰۱۰۰۰	برنامه آب‌خیزداری و حفاظت خاک	۰	۳۵۶.۰۰۰	۱۹۷.۹۳۶	۱۹۷.۹۳۶	۰	۳۵۶.۰۰۰	۵۵/۶
۱۷۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه تأمین، حفاظت، مرمت و معرفی میراث غیرمنقول فرهنگی	۰	۲۹۳.۵۱۹	۱۶۳.۱۹۷	۱۶۳.۱۹۷	۰	۲۹۳.۵۱۹	۵۵/۶
۱۷۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه ورزش و سلامت دانش‌آموزان	۷۸.۹۸۶	۱۵۰.۵۵۹	۸۳.۷۱۱	۱۶۲.۶۹۶	۱۱۹.۹۰۰	۳۴۹.۴۴۵	۴۶/۶
۱۳۰۶۰۱۱۰۰۰	برنامه افزایش محصولات زراعی	۵.۴۰۳	۲۷۳.۹۷۱	۱۵۲.۳۲۸	۱۵۷.۷۳۱	۰	۲۷۹.۳۷۴	۵۶/۵
۱۷۰۳۰۴۱۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۱۵۶.۴۴۲	۸۰۱	۴۴۵	۱۵۶.۸۸۸	۱۹۹.۴۷۰	۳۵۶.۷۱۳	۴۴/۰
۱۷۰۱۰۱۴۰۰۰	برنامه حمایت از حوزه‌های علمیه و مدارس علوم دینی	۱۲۰.۵۵۳	۵۹.۸۱۸	۳۳.۲۵۹	۱۵۳.۸۱۱	۶۵.۰۰۰	۲۴۵.۳۷۱	۶۲/۷
۱۸۰۱۰۰۶۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه نظری	۱۳.۴۷۴	۲۴۷.۴۸۸	۱۳۷.۶۰۳	۱۵۱.۰۷۷	۵.۳۵۳	۲۶۶.۳۱۵	۵۶/۷
۱۸۰۳۰۲۵۰۰۰	برنامه فضاهای آموزشی و کمک‌آموزشی	۱۲۱.۲۶۶	۲۴.۶۰۷	۱۳.۶۸۱	۱۳۴.۹۶۷	۰	۱۴۵.۸۷۳	۹۲/۵
۱۶۰۱۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات بهداشت شهری	۹۶.۲۵۳	۶۸.۲۰۳	۳۷.۹۲۱	۱۳۴.۱۷۳	۳۸.۰۰۰	۲۰۲.۴۵۶	۶۶/۳
۱۸۰۵۰۱۲۰۰۰	برنامه توسعه فن‌آفرینی	۱۰۹.۴۰۴	۴۲.۶۲۰	۲۳.۶۹۷	۱۳۳.۱۰۱	۰	۱۵۲.۰۲۴	۸۷/۶
۱۸۰۲۰۰۵۰۰۰	برنامه آموزش غیررسمی فن‌وحرفه‌ای و مهارتی	۱۰۸.۸۹۹	۳۶.۳۳۲	۲۰.۲۰۱	۱۲۹.۱۰۰	۹۴.۶۸۴	۲۳۹.۹۱۵	۵۳/۸
۱۳۰۶۰۰۹۰۰۰	برنامه افزایش محصولات باغی	۵۰.۱۲۶	۱۰۴.۱۰۱	۵۷.۸۸۰	۱۰۸.۰۰۶	۰	۱۵۴.۲۲۷	۷۰/۰
۱۵۰۲۰۱۲۰۰۰	برنامه ساماندهی کالبدی شهری و روستایی	۵.۱۹۸	۱۵۳.۲۴۴	۸۵.۲۰۴	۹۰.۴۰۲	۴.۷۵۰	۱۶۳.۱۹۲	۵۵/۴
۱۹۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات امداد و نجات به آسیب‌دیدگان حوادث و سوانح	۴۹.۶۲۳	۵۴.۶۶۲	۳۰.۳۹۲	۸۰.۰۱۵	۸۸.۵۰۰	۱۹۲.۷۸۵	۴۱/۵
۱۳۰۶۰۱۵۰۰۰	برنامه بررسی، کنترل و پایش بیماری‌های واگیر و قرنطینه‌ای دام، طیور و آبزیان	۲۷.۰۲۳	۸۷.۶۰۰	۴۸.۷۰۶	۷۵.۷۲۹	۵۵.۰۰۰	۱۶۹.۶۲۳	۴۴/۶
۱۴۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه حفاظت، احیا و بهسازی زیست‌بوم‌های خشکی	۵۴.۴۶۰	۳۲.۸۸۴	۱۸.۲۸۴	۷۲.۷۴۴	۴۲.۰۰۰	۱۲۹.۳۴۴	۵۶/۲
۱۷۰۴۰۰۵۰۰۰	برنامه گسترش خدمات موزه‌ای	۵۶.۰۱۹	۲۰.۳۵۰	۱۱.۳۱۵	۶۷.۳۳۴	۰	۷۶.۳۶۹	۸۸/۲
۱۶۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات بهداشت روستایی	۳۳.۷۶۴	۵۸.۱۴۲	۳۲.۲۲۷	۶۶.۰۹۱	۲۰.۹۶۲	۱۱۲.۸۶۸	۵۸/۶

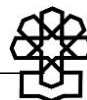

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۷۰۳۰۳۱۰۰۰	برنامه ساماندهی امور جوانان	۳۳.۱۶۹	۵۷.۰۵۷	۳۱.۷۲۴	۶۴.۸۹۳	۰	۹۰.۲۲۶	۷۱/۹
۱۸۰۱۰۰۵۰۰۰	برنامه آموزش دوره اول متوسطه	۱۷.۱۶۷	۸۵.۴۳۱	۴۷.۵۰۰	۶۴.۶۶۷	۱۷.۰۰۰	۱۱۹.۵۹۸	۵۴/۱
۱۳۰۶۰۰۲۰۰۰	برنامه احیا، توسعه و بهره‌برداری اصولی از جنگل‌های کشور	۱.۸۸۵	۸۴.۸۳۸	۴۷.۱۷۰	۴۹.۰۵۵	۶.۰۰۰	۹۲.۷۲۳	۵۲/۹
۱۸۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای	۶.۹۳۶	۷۲.۵۸۶	۴۰.۳۵۸	۴۷.۲۹۴	۱۵.۰۰۰	۹۴.۵۲۲	۵۰/۰
۱۳۰۶۰۴۰۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۳۳.۶۳۹	۱۵.۸۱۷	۸.۷۹۴	۴۲.۴۳۳	۲۰.۰۰۰	۶۹.۴۵۶	۶۱/۱
۱۷۰۲۰۰۱۰۰۰	برنامه گسترش ورزش بانوان	۱۷.۷۳۸	۴۳.۸۷۳	۲۴.۳۹۳	۴۲.۱۳۱	۲.۰۰۰	۶۳.۶۱۱	۶۶/۲
۱۳۰۶۰۱۰۰۰۰	برنامه افزایش تولید محصولات دام و طیور	۳۲.۸۸۱	۹.۵۷۱	۵.۳۲۱	۳۸.۲۰۳	۰	۴۲.۴۵۲	۹۰/۰
۱۱۰۲۰۱۲۰۰۰	برنامه حفظ نظم و امنیت داخل و خارج شهرها	۰	۶۸.۴۳۷	۳۸.۰۵۱	۳۸.۰۵۱	۰	۶۸.۴۳۷	۵۵/۶
۱۰۰۴۰۰۲۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۱۷.۴۳۸	۳۱.۱۲۵	۱۷.۳۰۶	۳۴.۷۴۴	۳۷.۰۰۰	۸۵.۵۶۳	۴۰/۶
۱۷۰۷۰۰۲۰۰۰	برنامه طراحی و ترویج صنایع دستی	۴.۲۳۱	۴۹.۱۷۵	۲۷.۳۴۱	۳۱.۵۷۳	۰	۵۳.۴۰۶	۵۹/۱
۱۳۰۳۰۰۵۰۰۰	برنامه ارائه خدمات هواشناسی	۶.۹۰۶	۳۸.۸۷۲	۲۱.۶۱۳	۲۸.۵۱۹	۰	۴۵.۷۷۸	۶۲/۳
۱۳۰۳۰۰۱۰۰۰	برنامه ارائه خدمات هواشناسی و اقلیم‌شناسی	۰	۴۸.۶۸۰	۲۷.۰۶۶	۲۷.۰۶۶	۰	۴۸.۶۸۰	۵۵/۶
۱۷۰۵۰۱۹۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۱۴.۲۱۸	۱۷.۷۰۲	۹.۸۴۲	۲۴.۰۶۰	۰	۳۱.۹۲۰	۷۵/۴
۱۸۰۱۰۰۲۰۰۰	برنامه آموزش استثنایی	۱۴.۳۱۸	۱۲.۸۸۹	۷.۱۶۶	۲۱.۴۸۴	۰	۲۷.۲۰۷	۷۹/۰
۱۰۰۲۰۵۷۰۰۰	برنامه توسعه دولت الکترونیک	۱۴.۹۸۷	۵.۵۰۰	۳.۰۵۸	۱۸.۰۴۵	۰	۲۰.۴۸۷	۸۸/۱
۱۶۰۲۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات فوریت‌های پزشکی پیش‌بیمارستانی	۱.۴۷۵	۲۳.۹۷۸	۱۳.۲۳۲	۱۴.۸۰۷	۸.۵۰۰	۳۳.۹۵۳	۴۳/۶
۱۱۰۱۰۲۵۰۰۰	برنامه کمک به پایگاه‌ها و حوزه‌های مقاومت	۰	۲۶.۱۷۸	۱۴.۵۵۵	۱۴.۵۵۵	۰	۲۶.۱۷۸	۵۵/۶
۱۳۰۶۰۰۴۰۰۰	برنامه ترویج و توانمندسازی جوامع محلی و بهره‌برداران	۰	۲۵.۴۰۰	۱۴.۱۲۲	۱۴.۱۲۲	۰	۲۵.۴۰۰	۵۵/۶
۱۹۰۳۰۱۹۰۰۰	برنامه حمایت از خانواده و زنان سرپرست خانوار	۴.۶۱۴	۱۲.۵۷۱	۶.۹۸۹	۱۱.۶۰۴	۲.۰۰۰	۱۹.۱۸۵	۶۰/۵
۱۹۰۳۰۰۲۰۰۰	برنامه ارائه خدمات اجتماعی فرهنگی، ورزشی به ایثارگران	۰	۱۵.۲۱۴	۸.۴۵۹	۸.۴۵۹	۰	۱۵.۲۱۴	۵۵/۶
۱۷۰۸۰۰۱۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۴.۳۸۹	۴.۲۵۸	۲.۳۶۷	۶.۷۵۶	۰	۸.۶۴۷	۷۸/۱
۱۳۰۶۰۲۹۰۰۰	برنامه واگذاری و ساماندهی مالکیت و صدور سند اراضی کشاورزی	۳.۷۹۱	۵.۰۰۰	۲.۷۸۰	۶.۵۷۱	۵.۰۰۰	۱۳.۷۹۱	۴۷/۶

کد برنامه	عنوان برنامه	جمع عملکرد اعتبارات تا سال ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	برآورد عملکرد سال ۱۳۹۸*	مجموع اعتبارات اختصاص یافته	برآورد سال‌های بعد	کل اعتبار پروژه	درصد تخصیص اعتبار تا سال ۱۳۹۸
۱۸۰۱۰۱۵۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۰	۱۰.۸۶۳	۶.۰۴۰	۶.۰۴۰	۰	۱۰.۸۶۳	۵۵/۶
۱۹۰۴۰۰۳۰۰۰	برنامه ارائه خدمات توانبخشی به نیازمندان	۰	۱۰.۴۶۵	۵.۸۱۹	۵.۸۱۹	۰	۱۰.۴۶۵	۵۵/۶
۱۳۰۶۰۳۱۰۰۰	برنامه کنترل و مبارزه با آفات و بیماری‌های گیاهی و علف‌های هرز	۰	۱۰.۰۸۰	۵.۶۰۴	۵.۶۰۴	۰	۱۰.۰۸۰	۵۵/۶
۱۲۰۱۰۰۴۰۰۰	برنامه اظهارنظر پزشکی قانونی	۳۹۰	۷.۹۹۶	۴.۴۴۶	۴.۸۳۶	۴.۰۰۰	۱۲.۳۸۶	۳۹/۰
۱۷۰۴۰۰۱۰۰۰	برنامه اکتشاف باستان‌شناختی و تاریخی	۰	۷.۴۳۹	۴.۱۳۶	۴.۱۳۶	۰	۷.۴۳۹	۵۵/۶
۱۹۰۳۰۰۵۰۰۰	برنامه تأمین مسکن ایثارگران	۰	۵.۴۳۱	۳.۰۲۰	۳.۰۲۰	۰	۵.۴۳۱	۵۵/۶
۱۶۰۲۰۰۶۰۰۰	برنامه ارتقای سلامت خون و فرآورده‌های خونی	۰	۵.۳۴۶	۲.۹۷۲	۲.۹۷۲	۰	۵.۳۴۶	۵۵/۶
۱۷۰۱۰۱۰۰۰۰	برنامه حفظ و ارتقای فعالیت‌های فرهنگی - دینی مساجد	۰	۴.۱۰۶	۲.۲۸۳	۲.۲۸۳	۰	۴.۱۰۶	۵۵/۶
۱۰۰۲۰۰۶۰۰۰	برنامه ارائه خدمات نقشه‌برداری و اطلاعات مکانی	۹۹۲	۲.۰۰۰	۱.۱۱۲	۲.۱۰۴	۵.۰۰۰	۷.۹۹۲	۲۶/۳
۱۳۰۶۰۰۳۰۰۰	برنامه احیا، توسعه و بهره‌برداری اصولی از مراتع کشور	۰	۳.۵۰۰	۱.۹۴۶	۱.۹۴۶	۰	۳.۵۰۰	۵۵/۶
۱۳۰۴۰۱۲۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۰	۳.۳۰۰	۱.۸۳۵	۱.۸۳۵	۰	۳.۳۰۰	۵۵/۶
۱۴۰۳۰۰۱۰۰۰	برنامه پایش و مدیریت آلاینده‌ها	۰	۲.۵۰۹	۱.۳۹۵	۱.۳۹۵	۰	۲.۵۰۹	۵۵/۶
۱۸۰۲۰۰۲۰۰۰	برنامه آموزش دوره دوم متوسطه کار و دانش	۰	۲.۳۳۵	۱.۲۹۸	۱.۲۹۸	۰	۲.۳۳۵	۵۵/۶
۱۴۰۴۰۰۱۰۰۰	برنامه حفاظت و بهره‌برداری پایدار از زیست‌بوم‌های آبی	۰	۲.۰۰۰	۱.۱۱۲	۱.۱۱۲	۰	۲.۰۰۰	۵۵/۶
۱۴۰۱۰۰۱۰۰۰	برنامه مدیریت و نظارت بر پسماندها	۰	۵۲۶	۲۹۲	۲۹۲	۰	۵۲۶	۵۵/۶
کل		۲۰.۳۰۸.۳۶۶	۲۰.۱۸۰.۸۸۰	۱۱.۲۲۰.۵۶۹	۳۱.۵۲۸.۹۳۵	۱۳.۴۹۳.۸۸۲	۵۳.۹۸۳.۱۲۸	۵۸/۴

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس قوانین بودجه سنواتی کل کشور و مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸.

* براساس خلاصه گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور که دیوان محاسبات کشور منتشر کرده، ضریب تخصیص اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۸ معادل ۵۵/۶ درصد بوده است. بنابراین میزان تخصیص اعتبار پروژه‌ها در سال یادشده براساس این ضریب برآورد شده است.

منابع و مأخذ

۱. قوانین بودجه سنواتی کل کشور.
۲. مستند طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها در سال ۱۳۹۸. فسیحی، حمید (۱۴۰۰)، «آسیب‌شناسی امور ناظر بر طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ارائه راهبردهای ساماندهی»، مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری.